

Program rozvoja obce Vrbovka

na roky 2014 - 2020

Názov dokumentu:	Program rozvoja obce Vrbovka na roky 2014-2020
Územné vymedzenie:	Banskobystrický kraj, okres Veľký Krtíš, obec Vrbovka
Územný plán obce:	
Dátum schválenia PRO:	22.12.2015
Dátum platnosti:	2020
Verzia:	1.2
Publikovaný verejne:	

Číslo uznesenia:	2/8/2015
-------------------------	----------

Starosta obce:	Marcel Fagyas
-----------------------	---------------

ZOZNAM STKRATIEK

ATSP	Asistent terénneho sociálneho pracovníka
NSK	Nitriansky samosprávny kraj
CKO	Centrálny koordinačný orgán
EAGGF	Európsky poľnohospodársky podporný a záručný fond
EF	Európsky fond
EK	Európska komisia
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
ESF	Európsky sociálny fond
EÚ	Európska únia
EÚS	Európska územná spolupráca
EVS	Efektívna verejná správa
FIFG	Finančný nástroj pre riadenie rybolovu
HDP	Hrubý domáci produkt
HND	Hrubý národný dôchodok
II	Integrovaná infraštruktúra
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KF	Kohézny fond
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2013
KŽP	Kvalita životného prostredia
ĽZ	Ľudské zdroje
MAS	Miestna akčná skupina
MDVRR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
MPSVaR	Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny
MRK	Marginalizované rómske komunity
MVO	Mimovládne organizácie
MŽP	Ministerstvo životného prostredia
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NSRR	Národná stratégia regionálneho rozvoja
NUTS	Nomenklatúra územných štatistických jednotiek'(La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)
OcR	Obecný rozpočet

OcÚ	Obecný úrad
OcZ	Obecné zastupiteľstvo
OP	Operačný program
OZ	Občianske združenie
PD SR	Programový dokument Slovenskej republiky
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PI	Program INTERACT
PKS	Parita kúpnej sily
POH	Program odpadového hospodárstva SR na roky 2011 – 2015
PRB	Program rozvoja bývania
PRV	Program rozvoja vidieka
PRO	Program rozvoja obce
RH	Rybné hospodárstvo
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SR	Slovenská republika
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoby
SZZP	Slovenský zväz zdravotne postihnutých
ŠF	Štrukturálne fondy
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TP	Technická pomoc
TSP	Terénna sociálna práca, terénny sociálny pracovník
TUR	Trvalo udržateľný rozvoj
ÚPSVaR	Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
VaI	Výskum a inovácie
VZNP	V znení neskorších predpisov
ZP	Zdravotne postihnutý
Z. z.	Zbierka zákonov

OBSAH

ÚVOD

Dôvody pre spracovanie dokumentu

Dokument s názvom **“PROGRAM ROZVOJA OBCE VRBOVKA”** bol vypracovaný ako strednodobý strategický plánovací dokument pre trvalo udržateľný rozvoj obce. Výstupom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej PRO alebo PHSR) je komplexný audit rozvojového potenciálu v území zhrnutý formou SWOT analýzy, na základe ktorého je zadefinovaný návrh možností rozvoja obce s využitím dostupných miestnych zdrojov a návrh na konkrétne projekty a programy. Požiadavkou obce Vrbovka bolo zapojenie nielen samosprávy, ale aj občanov, neziskových združení a podnikateľov do tvorby a pripomienkovania tohto dokumentu. Cieľom PRO je navrhnuť takú predstavu o rozvoji obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Táto stratégia je otvoreným dokumentom a podľa potreby bude priebežne aktualizovaná a dopĺňaná.

Rozvojový strategický dokument má pre obec veľký význam pre získanie zdrojov z EÚ, nakoľko možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok je podmienená existenciou tohto dokumentu a súladom konkrétneho projektu s týmto strategickým dokumentom. Je však dôležité, že využiteľnosť dokumentu nie je obmedzená iba na získanie zdrojov EÚ, pretože strategické plánovanie v sebe obsahuje ciele a priority, ktoré nie všetky je možné riešiť iba s využitím fondov EÚ, ale pre ich realizáciu sú k dispozícii aj iné finančné zdroje – nadácie, štátne dotácie, vlastné zdroje a pod. Potrebu zabezpečenia PRO ustanovuje aj zákon č. 351/2004 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý ukladá obciam povinnosť spracovať Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja ako nástroja, pomocou ktorého sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja.

Podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

Cieľom spracovania PRO je poskytnúť komplexný pohľad na súčasný stav, perspektívy a šance obce v oblasti ekonomického a sociálneho rozvoja, stanoviť strategické ciele, rozvojové priority a strategické oblasti rozvoja obce ako celku.

Štruktúra PRO je v súlade s Metodickou príručkou pre vypracovanie PHSR obce vydaným ešte bývalým MVRR SR a s Metodikou na vypracovanie PHSR obce/VÚC, ktorú vyhotovilo MDV a RR SR V ROKU 2014 (podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z.).

Veľmi dôležitým cieľom tohto dokumentu je zabezpečenie účasti obce na čerpaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Definované sú prioritné rozvojové oblasti, ciele, opatrenia a aktivity PRO obce **v súlade so strategickými rozvojovými dokumentmi na úrovni EÚ, SR, NUTS I, NUTS II a NUTS III.**

Dokumenty nadnárodnej úrovne:

Stratégia Európa 2020

Európa 2020 je desaťročná stratégia Európskej únie v oblasti rastu. Nezameriava sa však iba na prekonanie krízy, ale jej cieľom je odstrániť nedostatky aktuálneho rastového modelu a vytvoriť podmienky pre taký typ rastu, ktorý je inteligentnejší, udržateľnejší a inkluzívnejší. Na účely hodnotenia pokroku bolo v rámci stratégie nastavených päť hlavných cieľov, ktoré by EÚ mala splniť do roku 2020. Týkajú sa zamestnanosti, vzdelávania, výskumu a inovácie, sociálneho začlenenia a chudoby a oblasti klímy a energetiky.

Základom stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

- Inteligentný rast: vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácií.
- Udržateľný rast: podporovanie ekologickejšieho konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje.
- Inkluzívny rast: podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020 je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika za účasti partnerov v súlade s prístupom viacúrovňového riadenia a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov Európskych štrukturálnych a investičných fondov za účelom dosahovania cieľov stratégie Európa 2020.

Úlohou PD SR je definovať strategický prístup na riešenie identifikovaných disparít a rozvojových potrieb, ktoré v súčasnosti bránia dostatočne naplňať stratégiu inteligentného, udržateľného inkluzívneho rastu a zvyšovať kvalitu života.

Hlavným cieľom PD SR je zvyšovanie kvality života obyvateľov SR prostredníctvom vytvárania nových pracovných miest, inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

Priority pre financovanie:

- Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie,
- Infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť,
- Rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- Trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,
- Moderná a profesionálna verejná správa.

Operačné programy (OP)

- **Výskum a inovácie (VaI)** – špecifická priorita: Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií, podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií, Zlepšiť dostupnosť, využívanie a kvalitu informačno-komunikačných technológií. Zvýšenie konkurencie schopnosti malých a stredných podnikov, poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNRH), Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania.

- **Integrovaná infraštruktúra (II)** – špecifická priorita: Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach,

- **Ľudské zdroje (EZ)** – špecifická priorita: Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácie. Investície do vzdelávania, rozvoja schopností a celoživotného vzdelávania.

- **Kvalita životného prostredia (KŽP)** – špecifická priorita: Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov. Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzanie a riadenie rizika.

- **Efektívna verejná správa (EVS)** – špecifická priorita: Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality. Posilnenie inštitucionálnych kapacít verejných orgánov a zainteresovaných strán a efektívnosť verejnej správy.

- **Integrovaný ROP (IROP)** – špecifická priorita: Regionálna infraštruktúra a politika.

Samostatným režimom sa budú riadiť programy:

- Technická pomoc (TP)
- Rybné hospodárstvo (RH)
- Program rozvoja vidieka (PRV)
- Európska územná spolupráca (EÚS)
- Program INTERACT (PI)

Dokumenty národnej úrovne:

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR na roky 2014 – 2020

Národná stratégia je východiskový strategický dokument, ktorého cieľom je komplexne určiť strategický prístup štátu k podpore regionálneho rozvoja v SR. Jej úlohou je pre región na úrovni NUTS 3:

- identifikovať jeho vnútorný potenciál a špecifikovať jeho možnú konkurencieschopnosť v rámci SR,

- charakterizovať jeho špecifické stránky a z nich vyplývajúce hlavné konkurenčné výhody v rámci SR ako aj v európskom kontexte,
- určiť jeho rozvojové strategické ciele a priority.

Národná stratégia bola vypracovaná v súlade s inými strategickými a koncepčnými dokumentmi, napr. v oblasti politiky súdržnosti nadväzuje na Národný strategický referenčný rámec SR 2007 - 2013 (vrátane operačných programov), v oblasti územného rozvoja je koordinovaná súbežne s aktualizáciou KURS 2001. Národná stratégia tiež vychádza z Lisabonskej stratégie EÚ a jej rozpracovania pre Slovensko v rámci dokumentov, ako je Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, Národný program reforiem SR a Modernizačný program Slovensko 21.

NSRR je zároveň východiskový dokument pre spracovanie nového programového dokumentu na využívanie finančných prostriedkov z fondov EÚ po roku 2013.

V súlade s Lisabonskou stratégiou, v ktorej je stanovený cieľ vytvoriť konkurencieschopnú, pracovné miesta vytvárajúcu a na poznatkoch založenú ekonomiku, ktorá je charakterizovaná rastom, sociálnou súdržnosťou a úctou k životnému prostrediu, bude potrebné i naďalej v Slovenskej republike zamerať pozornosť na rozvoj: ľudských zdrojov, podnikateľského prostredia, vedy, výskumu a inovácií, životného prostredia.

Strategickým cieľom NSRR je „Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov pri súčasnom zvyšovaní kvality života ich obyvateľov a pri rešpektovaní princípov TUR.“

Prioritné oblasti národného rozvoja:

Prioritná oblasť 1: Veda, výskum a inovácie

Prioritná oblasť 2: Ľudské zdroje

Prioritná oblasť 3: Zamestnanosť

Prioritná oblasť 4: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

Prioritná oblasť 5: Životné prostredie - zmeny klímy, obnoviteľné energetické zdroje

- Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska (schválená uznesením vlády SR) – Lisabonská stratégia pre Slovensko,
- Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013,
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (schválená uznesením vlády SR),
- Národný program reforiem SR na r. 2011 - 2014(schválený uznesením vlády SR),
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2013(schválená uznesením vlády SR),
- Politika súdržnosti v rokoch 2014 – 2020,
- Program odpadového hospodárstva SR na roky 2011 – 2015,
- Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky – zásadou vytýčenou v spomínanom dokumente je aj minimalizácia vzniku, využívanie a správne zneškodňovanie odpadov.

Dokumenty regionálnej úrovne:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) na roky 2014-2020.

NSRRSR zadefinovala strategické ciele BBSK nasledovne:

- doprava a zvyšovanie dostupnosti a atraktivity územia (integrovaná doprava),
- rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom informatizácie verejnej správy a podporou projektov v oblasti elektronických služieb,
- poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka,
- inovácie a rast konkurencieschopnosti priemyslu v rozhodujúcich sektoroch a pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

Na základe uvedeného boli určené prioritné oblasti:

PO 1: Veda, výskum a inovácie

PO 2: Ľudské zdroje

PO 3: Zamestnanosť

PO 4: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

PO 5: Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie (http://ocuholisa.sk/dokumenty/phsr_obec_holisa_2014.pdf, 2014).

Víziou obce je zabezpečiť hospodársky a ekonomicky rast pri dodržaní podmienok TUR a využití obnoviteľných zdrojov energie, kvalitne zabezpečenie životných potrieb obyvateľstva v kontexte zachovania a rozvoja kultúrnych tradícií a zvykov v obci využívajúc úzku spoluprácu verejného, neziskového i podnikateľského sektoru a občanov.

Dosiahnutím stanovených cieľov sa zlepši miestna infraštruktúra, podporí sa rozvoj miestneho vidieckeho podnikania, vytvorenie nových pracovných príležitostí, poskytnú sa kvalitnejšie základné služby samotnému obyvateľstvu i návštevníkom vidieka, čo v dôsledku prispeje k rozvoju vidieckeho turizmu v obci a zvýši sa atraktivita obce, okolitých obcí i regiónu.

Finančne prostriedky, ktoré získame z Európskych fondov, musíme čo najefektívnejšie vynaložiť. Pomáhať obciam by mali odborníci, ktorí sú vzdelaní, skúsení a majú určitú motiváciu. Musíme takých odborníkov udržať v regióne ba aj v obci, aby kapacita mladých vzdelaných ľudí čím ďalej rástla.

Dokument na dosahovanie cieľov rozvoja obce Bátorová je jedným z podporných dokumentov, ktorý obsahuje podrobne detaily a ciele programu.

Poslaním PRO je zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce. Je to zároveň otvorený dokument, ktorý sa môže podľa vopred stanovených pravidiel dopĺňať a aktualizovať.

Metodológia spracovania dokumentu

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bol vypracovaný na základe Metodickéj príručky vydanéj Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, sekciou regionálnej politiky. PRO Bátorová obsahuje tieto základné časti:

1. Analytická časť

- pozostáva zo situačnej analýzy, t.j. identifikácie súčasného stavu socio-ekonomického vývoja obce a okolia obce, hodnotí súčasný stav v jednotlivých oblastiach na území obce, analýza bola zameraná na tieto oblasti: prírodné zdroje, demografická situácia, sociálna a technická infraštruktúra, materiálne zdroje a ekonomické zdroje,
- vypracovanie SWOT analýzy.

2. Strategická časť

- rozoberá rozvojovú stratégiu územia, resp. víziu obce a ciele obce.

3. Programová/Implementačná časť

- zahŕňa opatrenia, priority a konkrétne plánované aktivity.

4. Finančná časť

- nadväzuje na strategickú časť PRO, definuje priority a opatrenia.
- pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného a organizačného zabezpečenia.

Účel Programu rozvoja obce:

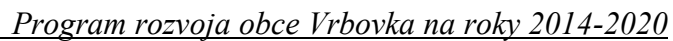
Účelom je aktualizácia celého strategického rozvojového dokumentu s cieľom definovať potrebné, žiaduce priority, ktoré obci umožnia dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii.

Program rozvoja obce je komplexným dokumentom. Spája otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja obce sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

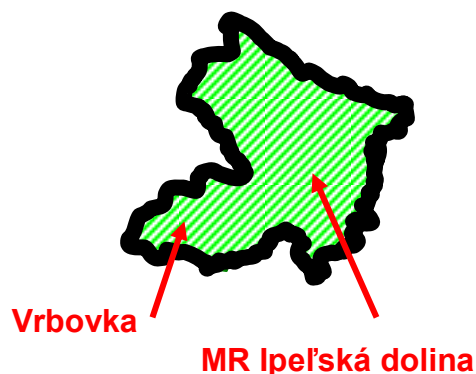
- Program odpadového hospodárstva
- Program rozvoja bývania
- Plán rozpočtu obce

Poslaním PRO je **zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce**. Je to otvorený dokument a mal by sa **podľa vopred stanovených pravidiel dopĺňať a aktualizovať**.

Širšie územné väzby a poloha obce

Poloha obce v rámci Slovenska

*Poloha obce v rámci okresu Veľký Krtíš
a mikroregiónu Ipeľská dolina*

Prírodné pomery

Z geomorfologického hľadiska obec sa nachádza v Juhoslovenskej kotline. V rámci Juhoslovenskej kotliny v Ipeľskej kotline.

Z hľadiska klíma geografického obec patrí do teplej klimatickej oblasti, do okrsku teplý, suchý s miernou zimou. V priemere 50 a viac letných dní za rok s maximom teploty vzduchu $\geq 25^{\circ}\text{C}$. Priemerný ročný úhrn zrážok sa v obci pohybuje cca od 500 – 700 mm. Priemerné ročné teploty vzduchu v januári sa pohybujú medzi -2 a -3°C , v júli 20°C a viac. Počet dní so snehovou pokrývkou je cca 40 dní, ktorej priemerná výška sa pohybuje cca od 6 - 7 mm za rok. Na území prevláda vietor severozápadného až západného smeru. Z hľadiska inverznosti územie má silne inverznú polohu.

Územie patrí k povodiu Ipeľ. Všetky väčšie povrchové toky prichádzajú zo severnej horskej obruby, pretekajú Ipeľskou kotlinou a na južnom okraji ústia do Ipeľ. Podľa vodného režimu patria do vrchovínnej a nížinnej oblasti s maximom prietokov v marci a minimom v lete.

Agátovými a dubovými lesíkmi je zalesnená len severná časť. Má nivné, lužné a hnedozemné pôdy. Geografická poloha obce vysvetľuje dominanciu poľnohospodárskej výroby. Vyznačuje sa oblasťou prevládajúcou rastlinnou výrobou, vhodnou na pestovanie jačmeňa,

pšenice, kukurice a energetických plodín, darí sa i zemiakom a cukrovej repe. Takisto ma prírodno-klimatické danosti pre chov dobytky, ošípaných, hydiny.

Ochrana prírody a krajiny

Okres Veľký Krtíš má v porovnaní s ostatnými regiónmi SR malé množstvo vyhlásených chránených území. Vyhlásené chránené územia zahŕňajú podstatnú časť ekologicky najcennejších častí prírody týchto okresov. Rovnako to platí aj o územiach označovaných ako ekologicky významné segmenty krajiny. V rámci starostlivosti o chránené územia nie sú zatiaľ spracované programy starostlivosti resp. osobitné režimy ochrany. Taktiež v rámci starostlivosti o chránené druhy neboli vypracované osobitné režimy ochrany. Vzhľadom k týmto údajom je nanajvýš dôležité rešpektovať aktuálne zákonné normy v oblasti ochrany prírody a krajiny, realizovať opatrenia navrhované v odborných dokumentoch (R-ÚSES apod.) a zároveň sa venovať oblasti prevencie, výchove a vzdelávania.

Životné prostredie

Ochrana životného prostredia spočíva v ochrane jednotlivých jeho zložiek, v minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie a v rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Povinnosť chrániť všetky zložky životného prostredia je zakotvená v rade zákonných opatrení, z nich najvýznamnejšie sú :

- Zákon NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení nesk. predpisov,

V oblasti životného prostredia patria k samostatne sledovaným tieto zložky:

- ovzdušie, pôda, voda, odpady, hluk a vibrácie, žiarenie
- Ich stav významnou mierou vplýva aj na stav zdravotného stavu obyvateľstva. V riešenom území patrí k najviac zaťaženým zložkám voda a pôda, a to z dôvodu absencie likvidácie odpadových vôd a ako dôsledok vplyvu intenzívneho poľnohospodárstva. Samostatnou zložkou sú odpady.

Znečistenie ovzdušia je taký stav, kedy najvyššie prípustné koncentrácie škodlivých látok v ovzduší sú prekročené. Na stave znečistenia ovzdušia sa podieľajú vplyvy globálne (diaľkový prenos znečisťujúcich látok) i lokálne (emisie z miestnych zdrojov znečistenia ovzdušia).

Medzi hlavné miestne zdroje znečistenia ovzdušia patria v riešenom území:

- lokálne vykurovanie,
- automobilová doprava,
- sekundárna prašnosť spôsobená poľnohospodárskou a stavebnou činnosťou a nedostatočným čistením komunikácií,
- diaľkový prenos

Pôda ako zložka životného prostredia je zároveň základným výrobným prostriedkom odvetvia poľnohospodárstva. Pôdny fond je chránený zákonom č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Základnými zdrojmi znečistenia pôd v riešenom území sú:

- poľnohospodárstvo,
- veľkoplošné hospodárenie so sprievodnými javmi (ťažká mechanizácia, chemizácia, nafta, poľné hnojiská, meliorácie) spôsobuje zmeny štruktúry pôdy a jej biologickú degradáciu,
- vytváraním veľkých osevných plôch došlo k odstráneniu rozptýlenej krajinskej vegetácie, čím sa zvyšuje riziko vodnej aj veternej erózie,
- osídlenie so svojimi sprievodnými javmi,
- odpady,
- stavebná činnosť,
- odpadové vody,
- doprava,
- rekreácia,
- lesné hospodárstvo .

Kľúčovým predpisom v **odpadovom hospodárstve** je Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Zákon definuje náležitosti programov odpadového hospodárstva (POH), pôsobnosť orgánov štátnej správy, povinnosti právnických a fyzických osôb, náležitosti nakladania s odpadom, recyklačný fond a i. Jeho vykonávacia vyhláška (283/2001 Z.z.) upravuje niektoré podrobnosti napr. pre obsah POH a pre nakladanie s odpadmi a požiadavky na zariadenia na nakladanie s odpadmi. Od 1. januára 2006 nadobudlo účinnosť ustanovenie zákona o odpadoch, ktoré zakazuje zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov, cintorínov. Každý pôvodca je povinný triediť bioodpad zo záhrad oddelene od ostatných druhov odpadu a zabezpečiť je ho kompostovanie vo vlastných priestoroch. Znižovanie odpadu jeho separáciou a následným zhodnocovaním je prioritou aj pre obec Vrbovka.

Hluk a vibrácie

Žiarenie

Na celkovej radiačnej záťaži obyvateľstva sa podieľa kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. K tomuto prístupujú umelé zdroje (používanie umelých rádioizotopov v medicíne, produkty jadrového odpadu, havárie jadrových elektrární apod.). Najnebezpečnejším z prírodných zdrojov žiarenia je radón, presnejšie jeho dcérske produkty, ktoré sa zachytávajú na prachových časticách vo vzduchu a následne sú

vdychované do pľúc, kde sa usadzujú a ožarujú pľúcne tkanivá. V súčasnosti sa venuje pozornosť monitoringu radónového ohrozenia v pôdach, stavebných materiáloch, vodách aj budovách. Požiadavky na obmedzenie radónového ožiarovania sú zakotvené aj v právnych normách. Riešené územie má nízku alebo strednú úroveň radónového rizika.

História, osídlenie, urbanistický vývoj

Historický vývoj obce

Prvý krát sa obec spomína v roku 1327, možno predpokladať, že táto úrodná Ipeľská dolina bola obývaná už v mladšej dobe kamennej. Tak to mohlo byť aj v dobe bronzovej. O tom svedčia aj prevŕtané kamenné sekery nájdené v okolí obce, zbrane, šperky, zostatky keramických nádob a popolnicové háje. Sú dôkazy o prítomnosti germánov, avarov a Slovanov. Maďari sa usadili na tomto mieste v X. storočí a názvy kmeňov sa uchovávajú v názvoch osád z okolia Vrbovka, (napr. Gyarmat, Kér, Kürt).

V spise, ktorý „vznikol“ 21. mája 1327 vo Visegráde, prosí kráľ Karol I., aby ustanovil do vrbovského a örhalomského (Vrbou, Ztrraas) statku sedmohradského vajdu Tamása, syna majstra Farkasa, ktorý patrila ku Kacsieskému národu. Od roku 1416 bola osada v majetku rodiny Kakasovcov, neskôr patrila osada szécsényiovskému panstvu. Ďalšími statkármi územia boli Guthi Ország László, Kalmár Péter, Lossonczyovci a Forgáchovci. Počas tureckej nadvlády vystupovala obec pod názvom Farkas – Varbók.

Obyvateľstvo Vrbovky trpelo veľa počas tureckej nadvlády: zutekalo zo svojej osady, neskôr sa vrátilo a pokúsilo sa znova postaviť na nohy. Vývoj počtu obyvateľov sa raz znižoval, raz zvyšoval, hospodárske údaje z tej doby, napr. z roku 1546 neboli najružovejšie: jedna rodina vypestovala za rok 32 kile obilia (1 kile = 12 kg) a 71 pintov vína (1 pint = 1,5l).

Susedná fara obcí Selešťany, Kiarov, Vrbovka, Örhalom a Húgyag je značne stará. Jej matriku vedú už od roku 1748. Jazykom veriacich bola odjakživa maďarčina. Prvý kostol obce bol postavený pred rokom 1332 a posvätili ho na počesť Svätej Trojice.

Neskoro barokový kostol

/minulosť/

Zdroj: web stránka obce Vrbovka

Na začiatku 18. storočia spísali vo Vrbovke 8 maďarských a 3 slovenské domácnosti. V poslednom štvrtroku storočia sa vo Vrbovke usadil jeden z najstarších a najrozšírenejších maďarských rodov, Szentiványiovci.

Podľa Urbára z roku 1770, majiteľmi osady boli Szentiványi Ferenc, gr. Forgách Zsigmond a gr. Forgách Miklós. V tomto období bolo spísaných 30 statkov a 53 urbárov.

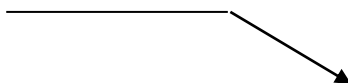
Na začiatku 20. storočia dediči Szabó N. jánosa a Forgácha Józsefa boli pánmi obce. Obec patrila z hľadiska štátnej správy od roku 1850 do roku 1916 Balažským Ďarmotám, od 1916 do 1918 pod Modrý Kameň, po Trianone, taktiež patrila pod tento okres. Po I. svetovej vojne aj Vrbovka patrila grófovi Vikkenburgovi, neskôr Szentmiklóssovi, ktorí pozemky rozpredali obyvateľom obce. 8. novembra 1938 Vrbovka spolu s ďalšími maďarskými juhoslovenskými obcami bola pripojená k Maďarskej republike pod názvom Felvidék. Tento stav trval do 30. decembra 1944, kedy do dediny dorazili prvé jednotky sovietskych osloboditeľov. V roku 1948 sa začala zvyšovať dôvera vrbovčanov vo vzťahu ku komunistickej strane.

Po II. svetovej vojne sa obec postupne začala rozmáhať po všetkých stránkach:

- *október 1949* – na rozlohe 50 ha, s 29 členmi vzniklo poľnohospodárske družstvo,
- *október a november 1950* – v škole začalo vyučovanie v maďarskom jazyku,
- *16. jún 1957* – obyvatelia obce začali s výstavbou cesty,
- *30. apríl 1959* – v poobedných hodinách dorazil prvý autobus do Vrbovky,
- *september 1961* – vznikla úplná základná škola 9 - ročná, so 7 učiteľkami,
- *28. november 1963* – bol otvorený obchod s potravinami – samoobsluha.

Obec výrazne zmenila svoj vzhľad za posledných 50 rokov, o čom svedčia napr. základná škola s materskou školou, veľký obchod s potravinami a mnohé ďalšie. V obci je však ešte čo robiť, aby si nielen udržala súčasný stav obyvateľov, ale aby sa rodáci postupne chceli vracieť naspäť – domov...

*Neskoro barokový kostol
/súčasnosť/*

Historický vývoj názvu obce

Vrbovka	1773, 1781 Ipolyvarbó, 1808 Werbowok, Warbow, Wrbowel, 1837 Varbó, 1900 Varbó, Nógrád - Varbó, 1913 Ipolyvarbó
----------------	--

Symboly obce

Vrbovka 	<i>Erb obce</i> – V modrom štíte medzi striebornými obrátenými radlicami - čerieslom a lemešom tri zlaté dvoma povrieslami zviazané klasy, to všetko sprevádzané vľavo zlatým strapcom hrozna na striebornej jednolistej stopke a v horných rohoch štítu zlatými hviezdami. <i>Vlajka obce</i> – pozostáva z deviatich pruhov pozdĺžnych pruhov vo farbách bielej, žltej, bielej, modrej, žltej, modrej, bielej, žltej a bielej. Pomer strán má 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu. <i>Symboly obce</i> Vrbovka sú za evidované v Heraldickom registri Slovenskej republiky pod signatúrou V – 217/04
---	---

Historický pečaťný symbol obce Vrbovka poznáme podľa odtlačku pečatidla z 18. storočia. Jej kruhopis je čitateľný iba sčasti a znie IPOLYVARBO (petsetje) 1777, v strede pečaťného poľa vidno strapce hrozna, čerieslo, tri klasy a lemeš a tiež text BIRO a letopočet 1777. Vnútorňný text je ešte sprevádzaný dvoma hviezdami.

Symbolika pečate je vcelku jasná – upozorňuje na poľnohospodársky a vinohradnícky charakter obce. Na druhej strane zobrazením pluhových radlíc klasov a hrozna symbolicky vyjadruje začiatok a koniec poľnohospodárskych prác a v prenesenom slova zmysle tiež každej práce. Navyše motív klasov hrozna pripomína eucharistickú symboliku tela a krvi Ježiša Krista.

Kultúrne dedičstvo

Kultúrne-historické pamiatky

V zmysle medzinárodných dohôd je kultúrne dedičstvo definované nasledovne: „Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy“.

Historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami je potrebné ochraňovať. V území sa nachádzajú historické urbanisticko–architektonické štruktúry s pamiatkami architektúry niekoľkých storočí, ľudového staviteľstva s regionálnymi

osobitosťami prvkov a štruktúr, technické pamiatky solitérne i vytvárajúce celé súbory, historické parky a záhrady doplnené drobnou historickou architektúrou dotvárajúce urbanizované prostredie.

Mnoho historicky významných objektov bolo pre svoju dôležitosť zapísaných do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu (ÚZPF), ktoré je potrebné chrániť podľa zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. V obci Vrbovka je do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu zapísaná jedna pamiatka. Je ňou neskorobarokový rímskokatolícky kostol sv. Trojice. Postavený bol v roku 1789, vlastníkom pamiatky je rímskokatolícka cirkev a správcom je rímskokatolícky farský úrad Vrbovka.

Zoznam pamiatok z ÚZKP

Obec	č. UZP F	Číslo parcely	Unifikovaný názov KP:	Sloh:	Doba vzniku	Dátum vyhlásenia za KP
Vrbovka	496	127	KOSTOL	barok neskorý	1789	09.11.1963

Zdroj: Ústredný zoznam pamiatok

Obce môžu v zmysle zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, § 14, ods. 4 rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Rozhodnutia vo veci pamätihodností obcí sú prerokované v obecných zastupiteľstvách a schválené uzneseniami.

Pamätihodnosti v obci

Neskorobarokový rímskokatolícky kostol z r. 1789	Postavili ho v roku 1798 na počesť Svätej Trojice. Podľa iného zdroja bol postavený v roku 1789. V ÚZPF je uvedený rok vzniku 1789. Jeho posvätenie pripomínajú 2 pamätné tabule. Jedna sa nachádza nad hlavným vstupom do kostola, druhú umiestnil na pamiatku Szentiványiho jeho vnuk Sándor Szentiványi v r. 1897 vo svätyni. Kostol má jednu vežu, je polkruhového tvaru, oltárny obraz zobrazuje Svätú Trojicu v netradičnej forme: s Otcom, so Svätým duchom a s mŕtvym Ježišom, ktorého obkolesujú anjeli. Kostol skrášľujú 2 veľké fresky – korunovanie Márie a Posledná večera a niekoľko malých – Sv. Štefan, Sv. Imrich, Sv. Alžbeta a Sv Margita. Vedľajšie oltáre postavili na počesť Nedotknutej Panny Matky a Mater Dolorosa. Vo vtedajších spisoch sa dočítame, že v kostole bol aj poklad Svätého Jána Nepomuckého.
Kaplnka Sv. Marka	Kaštieľ je poschodová budova stavaná na obdĺžnikovom pôdoryse

	s ústrednými rizalitmi na hlavnej a záhradnej fasáde. Priečelie a záhradná fasáda (je riešená jednoduchšie) s okenným rytmom 5-3-5, keď krajné osi záhradnej fasády sú mierne vtiahnuté. Priečelie členia okná v šambránach s podokennou rímsou, na poschodí s oblým zakončením a klenákom, lizénové rámy a kordónová rímsa. Okná rizalitu sú vyššie a stredné na priečelí tvorí vstup na balkón s kovaným zábradlím, podopieraný konzolami. Rizalit na hlavnej fasáde má segmentovú atiku a je doňho situované reprezentačné schodište a slávnostná sieň. Budova je krytá manzardovou strechou, rizalit má vyvýšenú dvojstupňovú stanovú strechu. Miestnosti na prízemí sú zaklenuté pruskými, kláštornými a valenými klenbami so štukovým ornamentom. Na chodbách sú pruské klenby. Na poschodí sú fabiónové stropy. V interiéroch sa zachovali kazetové dvere. Pivnica je zaklenutá poliami pruskej klenby dosadajúcej na piliere.
Kríž hrdinov	Bola postavená na začiatku 19. storočia v klasicistickom slohu. Viackrát upravovaná prízemná budova má pôdorys s tvarom L, keď časť hlavného krídla prečnieva. 12-osové priečelie členia obdĺžnikové okná pôvodne v šambránach, dodnes sa čiastočne zachovali lizény a korunná rímsa. Pôvodná fasáda bola v súčasnosti veľmi zjednodušená, keď boli odstránené architektonické detaily. Priečelie a dvorová fasáda majú stredné štvorosové vystupujúce rizality. Na záhradnom rizalite bol pôvodný vstup do budovy. Jedno nárožie je podpreté oporným pilierom. Bočné krídlo je do dvora obrátené podstením.
Kaštieľ Szentiványiövcov	Vtedajší kaštieľ Szentiványiövcov a neskôr Diósövcov.
Pamätná tabuľa Kálmána Mikszátha	Zvonica bola pôvodne drevenej konštrukcie. V roku 1929 bola nahradená murovanou zvonnicou. Je to štvorcová štíhla stavba krytá ihlancom, jej fasády členia lizény a zvukové okná v šambránach. V stavbe sú zavedené tri bronzové zvony.
Dom	Vrbovský sedliacky dom
Pomník	Pomník postavený na počesť dobyvateľov
Kaplnka	Pohrebná kaplnka rodiny grófa Wickenburga
Socha	Socha Svätého Jána Nepomuckého v záhrade kostola

Významné osobnosti v obci

Szentiványi Ferenc (1731-1823)	Bol zástupca notára v Novohrade v r. 1757, neskôr sa stal županom v Novohrade, po r. 1772 zastával funkciu sudcu, neskôr bol hlavným županom kraja Sáros. V 1793 sa stal štátnym sudcom. V roku 1806 sa vrátil na svoj obľúbený vrbovský statok, kde ostal až do svojej smrti, v obci sa konajú
---------------------------------------	---

	na jeho počesť aj pamätné dni. Pochovaný je v krypte pod kostolom.
Szabó Pál (1752-1835)	Od r. 1785 bol dlhšiu dobu farárom Vrbovky, neskôr bol hlavným cirkevným dekanom. Jeho cirkevná reč z r. 1811 vyšla aj v tlači.
Alsódraskóczi Morvay Lipót (1848-1910)	Bol cirkevným dekanom, učiteľom na hlavnom gymnáziu vo Veľkej Sobote.

Architektúra

Ľudová architektúra v obci

Pre poznávanie charakteru hospodárskej základne a stavu výrobných síl akejkoľvek kultúry má najväčší význam dokonalá znalosť sídlisk. Sídliská neboli len miestom bydliska, ale aj areálom výroby predmetov dennej dlhodobej spotreby. Sídliská pilinskej kultúry možno rozdeliť na opevnené, výšinné a neopevnené, nížinné osady. Takmer väčšina sídlisk z oblasti Novohradu patrí do kategórie neopevnených nížinných sídlisk. Sídliská zistené zväčša na základe terénneho prieskumu, medzi ktoré patrí aj Vrbovka, predstavujú neopevnené osady pilinskej kultúry.

Základ dnešného usporiadania obce bol navrhnutý okolo roku 1890, keď z tohto obdobia pochádzajú najstaršie ľudové domy. Zaujímavá je štatistika počtu postavených domov podľa jednotlivých rokov:

Roky	do r. 1899	do r. 1945	do r. 1970	do r. 1980	do r. 1990	do r. 2011
Počet domov	9	5	76	20	20	9

Staršia zástavba bola poväčšine dvojsovými fasádami obrátená smerom na ulicu. Staršie domy boli obrátené podstením do dvora a postavené z nepálených tehál. Staršie domy s novšou úpravou predstavujú objekty, ktorých dvorové podstienie aj pred priečelím je podopierané drevenými trámami, priečelie je zakončené trojuholníkovým doskovým štítom v polovici prechádzajúce v strechu nad štítom s vyrezaným letopočtom, symbolom kríža, po stranách mesiaca a hviezdy, štít riešený na spôsob intarzie môže mať viacero vyrezaných monografov.

Ďalší dom je dvojsový prízemný obdĺžnikový. Je do dvora obrátený drevenou trámovou chodbou. Priečelie je členené lizénovými rámami, oknami v šambránach s podokennou rímou a zakončené trojuholníkovým doskovým štítom v strede prechádzajúci v strechu, na ktorom je vyrezaný symbol kríža, po stranách mesiaca a hviezdy. V týchto domoch boli tri obytné miestnosti (predná-čistá izba, pitvor-kuchyňa a zadná izba) kryté trámovými stropmi. Horšie situovaní obyvatelia mali aj menej obytných priestorov.

K domom sa primkýnali hospodárske staviská. V dvoroch domov sa zachovali samostatné stavby letných kuchýň, priečne situované pôvodné latkové šopy, neskôr obmurované, maštale a sýpky postavené z nepálených tehál.

Vo Vrbovke pestovatelia hrozna nemajú pivnice vhlbené do úpätia svahu, ako všade inde, ale postavené na kopcoch (podľa Mateja Bela).

Ludový dom v obci

*Kaplnka pri ceste smerom
do Vrbovky*

Zdroj: Archív

zhotoviteľ

Urbanistická štruktúra sídla, postupnosť vývoja obce

Obec je doložená z roku 1327 ako Vrbou, je však starého pôvodu. V rokoch 1554-1593 ju okupovali Turci. V 16. storočí sa začali v obci venovať vinohradníctvu. V roku 1828 mala 83 domov a 720 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom, vinohradníctvom a chovom oviec. Za kapitalizmu tu bol veľkostatok J. Szabóa. V rokoch 1923-1928 sa mnohí vystaňovali. V rokoch 1938-1944 bola obec pripojená k Maďarsku.

Súčasná architektúra

Súčasný stav v oblasti výstavby nových domov je väčšinou neuspokojivý, najmä v ich kvalitatívnom hodnotení. Architektúra pôvodných ľudových objektov je znehodnotená novotarmi, ktoré nemajú oporu v žiadnej koncepcii, a to aj z dôvodu absencie územného

plánu obce, územného plánu zóny, prípadne zastavovacej štúdie. Individuálny vkus, v mnohých prípadoch však nevkus stavebníkov, ktorí nie sú pri svojich zámeroch regulovaní odborníkom má za následok také zásahy do urbanistického a architektonického výzoru obce, ktoré výrazne znižujú kvalitu vzhľadu obce. To isté sa týka aj verejných objektov a plôch verejnej zelene. Tieto plochy sú často celkom neudržiavané, rozrastajú sa na nich buriny a alergénne rastliny, ktoré sa šíria nekontrolovateľne na ďalšie pozemky. Opakom je snaha o priblíženie sa mestu a výsadba nepôvodných, cudzokrajných drevín, ktoré nie sú vhodné do dedinského prostredia, ako sú napr. strieborné smrek, tuje a pod. Samozrejme, sú aj pozitívne príklady, ktoré je vhodné vyzdvihnúť a prezentovať navonok. Na území obce sa nachádzajú plochy verejnej zelene, kde je vidno snahu o úpravu verejného priestoru. Takisto centrum obce je udržiavané tak z hľadiska zelene ako aj zo strany obecných komunikácií a parkovacích plôch v tejto časti obce.

Bývanie

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

Základné údaje o domovom a bytovom fonde za rok 2011

	rodinné domy	bytové domy
Vrbovka	148	3

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Súčasný bytový fond obce je na 80% využitý pre obytnú funkciu. Z hľadiska obývanosti bytov je bytový fond vyhovujúci. Podstatnú časť bytového fondu tvoria byty v objektoch z trvanlivých stavebných materiálov. Rozmach novostavieb v obci bol zaznamenaný do roku 1970. Od roku 1980 po súčasnosť bol domový fond viac rekonštruovaný a menej objektov bolo postavených ako novostavieb.

Bývanie a jeho úroveň patria k dôležitým aspektom celkových životných podmienok obyvateľstva. Byt neplní iba materiálnu funkciu prirodzených potrieb rodiny ako základnej jednotky spoločnosti, ale zároveň je výraznou zložkou kultúrneho štandardu obyvateľstva a v nemalej miere aktívne pôsobí na regeneráciu ľudí.

Na celkovú úroveň bývania pôsobí predovšetkým počet obyvateľov bývajúcich v bytoch a domácnostiach, čo je však popri celkovom počte bytov a ich vybavení podmienené demografickou skladbou obyvateľstva a domácností.

Pri zohľadnení demografického vývoja, vekovej štruktúry obyvateľstva a záujmu o pôvodné objekty pre bytové využitie, predpokladáme celkový úbytok bytového fondu asanáciou chátrajúcich objektov, ktoré už nie je možné rekonštruovať na bývanie ani na rekreáciu.

Technická infraštruktúra

Dopravné väzby riešeného územia

Obec Vrbovka sa rozprestiera na území okresu Veľký Krtíš. Urbanizačnou osou veľkokrtíšskeho okresu je os Zvolen – Veľký Krtíš – hranica Maďarskej republiky, na rozhraní Krupinskej planiny a Ipel'skej kotliny. Základ dopravného skeletu predstavuje súčasná trasa cesty I/75 a II/527 - cesta I/75, Levice – Veľký Krtíš – Lučenec, smer západ – východ a cesta II/527 v smere Zvolen – Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty (hranica s MR) – Šahy. Dopravné spojenie do obce zabezpečuje komunikácia Bušince - Vrbovka – III/565002. Obec sa nachádza v blízkosti štátnej hranice s MR.

V hodnotenom území sa nenachádza železničná trať – železničná doprava. Najbližšia možnosť osobnej železničnej prepravy je v susednom okresnom meste v Lučenci.

Verejná hromadná doprava

Hromadnú autobusovú dopravu pre obec zabezpečuje SAD autobusovými spojmi prevažne s nepriamym spojením obce so sídelným útvarom Veľký Krtíš. Priamy spoj vedie z Vrbovky do okresného mesta ráno jedenkrát a potom poobede znova jedenkrát. Ostatné spoje sú zabezpečené prestupmi vo väčších dedinách (Vrbovka, Bušince). Z časového hľadiska absentujú spoje po 16,30 hod. v pracovných dňoch a v dňoch pracovného pokoja počas celého dňa. Posledný spoj z Vrbovky do Veľkého Krtíša má odchod o 16.20. Obtiažne je dostať sa aj z okresného mesta do Vrbovky podvečer, posledný spoj ide o 16.44, aj to iba s prestupmi.

V obci sa nachádza jedna autobusová zastávka s vyhovujúcou pešou dostupnosťou pre obyvateľov. Autobusová doprava je výlučnou hromadnou dopravou zabezpečenia spojenia obce s mestami s vyššou vybavenosťou. Zlepšenie autobusovej dopravy v obci predpokladá najmä nasadenie väčšieho počtu menších autobusov a koordináciu spojov tak, aby sa dosiahol priemerný štandard dostupnosti obce počas víkendových dní a v pracovných dňoch po 16,30 hod.

Statická doprava

V obci sú vybudované parkovacie plochy pri objektoch občianskej vybavenosti a to pri budove obecného úradu a pri škole. Väčšina má nekvalitný povrch a nezapadajú harmonicky do týchto priestorov. Vzhľadom na charakter bytovej zástavby formou IBV je parkovanie a garážovanie riešené priamo na pozemkoch. Na krátkodobé parkovanie sa používajú obslužné komunikácie.

Pešia doprava

Pešia doprava je v obci bezpečná, keďže cez ňu nevedie žiadna významná dopravná trasa.

Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Vrbovka sa nachádza v území s nevyhovujúcou akosťou podzemných vôd pre pitné účely. Obec Vrbovka nemá vybudovaný obecný vodovod. Obyvatelia obce používajú ako zdroje pitnej vody studne, na ktoré sú napojené filtračné sústavy, ktoré zabezpečujú priebežné čistenie vody. V poslednom čase nastávajú ale problémy zo strany hygieny, pretože pre deti je táto voda nevyhovujúca.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

V obci Vrbovka sú splaškové odpadové vody zachytávané v žumpách. V súčasnosti v obci nie je vybudovaný kanalizačný systém.

Energetika

Odber elektrickej energie je v Banskobystrickom kraji zabezpečený dodávkou elektrickej energie po nadradenom prenosovom systéme ZVN 400 kV a VVN 220 kV a distribučnom rozvodnom systéme 110/22 kV, prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV rozvodní a transformátorovni. Prenosová sústava 400 kV rozvedená v južnej časti riešeného územia, s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu, prechádza v smere Levice – Rimavská Sobota – Moldava nad Bodvou. V energetickom uzle 400 kV rozvodne EMO je prepojená so severnou vetvou v smere EMO – Horná Ždaňa – Liptovská Mara. Banskobystrický kraj je na túto nadradenú prenosovú sústavu pripojený prostredníctvom dvoch 400 kV rozvodní a transformovni nachádzajúcich sa v riešenom území a to Rz Horná Ždaňa a Rz Rimavská Sobota.

Plynifikácia, zásobovanie teplom

Južnými okresmi Banskobystrického kraja (Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš) vedie sústava štyroch línii tranzitného plynovodu pre medzinárodnú dopravu zemného plynu. V blízkosti obce Veľké Zlievce je kompresorová stanica uvedenej sústavy KS 03.

Medzištátny plynovod „Bratstvo“ s veľmi vysokým tlakom je vedený po samostatnej trase a prechádza okresmi Krupina, Lučenec, Revúca, Veľký Krtíš a Rimavská Sobota. Z hľadiska dopravy a dodávky plynu má základný význam Medzinárodný plynovod BRATSTVO VVTL DN 700 s veľmi vysokým tlakom. Vlastný odber plynu sa realizuje zo súbežného plynovodu DN 100 prostredníctvom odbočiek a prípojok pre jednotlivé sídelné útvary.

Obec nebola doteraz plynifikovaná.

V obci nie je vybudovaný systém centrálneho zásobovania teplom s centrálnym zdrojom tepla. Jednotlivé objekty sú zásobované teplom pre vykurovanie a prípravu TÚV z kotolní na zemný plyn alebo pevné palivo, čiastočne na báze elektrickej energie.

Slovensko je považované za krajinu, ktorá má ideálne prírodné podmienky na rozvíjanie využívania energie z biomasy. Takmer polovica územia Slovenska je zalesnená. Vo všeobecnosti však Slovensko podstatne zaostáva vo využívaní biomasy v porovnaní s tým, čo je v súčasnosti dostupné a technicky uskutočniteľné. Súčasné využitie biomasy pokrýva približne 1,6 %. Obec Vrbovka má potenciál na využitie obnoviteľných zdrojov energií na vykurovanie či už domácností, bytov alebo občianskej vybavenosti.

Telekomunikácie

Po telekomunikačnej stránke patrí riešený SÚ Vrbovka do MTO Vrbovka a do UTO Veľký Krtíš. Spojenie je prevádzané diaľkovými telekomunikačnými káblami, ktoré prechádzajú cez okresné sídlo Veľký Krtíš a z ktorého paprštekovite je rozvetvená telekomunikačná sieť v okrese. Telefonizácia SÚ Vrbovka je zabezpečená z ATÚ umiestnenej v priestoroch kultúrneho domu. Jedná sa o klasickú analógovú ústredňu PK 22 o kapacite 200 Pp. Uzlový okruh je vybudovaný káblovým vedením TCEKE. Kapacita ústredne je postačujúca na súčasné požiadavky na telefonizáciu a má možnosť rozšírenia kapacity. V obci sa nachádza jeden verejný telefón a to na rohu kultúrneho domu.

Iné druhy telefónnej siete

V rámci pokrytia územia Slovenska signálom Verejnej rádiatelefonickej siete sú vybudované základňové stanice pre šírenie signálu VRS systémom GSM 900 MHz a GSM 1800 MHz. V súčasnosti pôsobia na Slovenskom trhu traja mobilní operátori – Orange Slovensko, a.s. Bratislava, spoločnosť T-mobile a Telefónica O2. Tieto spoločnosti majú na území Slovenska rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálné stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja. Pokrytie obce nie je na požadovanej úrovni.

5.6 Sociálna infraštruktúra

Kultúra, osвета

Obec	Kultúrny dom	Kino	Folklórny súbor	Knižnica	Múzeum
Vrbovka	áno	-	-	áno	-

Zdroj: vlastný prieskum

Občianska vybavenosť

Obec	Elektrická energia	Plyn	Kanalizácia	Vodovod	Materská škola	Základná škola	Stredná škola	Obchod
Vrbovka	áno	-	-	-	áno	áno	-	áno

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Rekreácia a športové aktivity

Obec	hotel	ubytovňa autocamping	Motel	penzión	Ubytovanie na súkromí	reštaurácia	Lyžiarsky vlek	pohostinstvo	telocvičňa
Vrbovka	-	-	-	-	-	-	-	áno	áno
	futbalové ihristisko	tenisové kurty	basketbalové ihristisko	plavecký bazén	klzisko	lyžiarska trasa	zjazdovka	cyklotur. Tras. značená	školské ihristisko
	1x	-	-	-	-	-	-	-	1x

Zdroj: vlastný prieskum

Obec	kúpalisko	Sauna	Relaxačné centrum	Cestovná kancelária	Požičovňa šport. potreby
Vrbovka	-	-	-	-	-

Zdroj: vlastný prieskum

Obec	Chatová oblasť	Chalupy	Záhradkárska osada	Táborisko	Gulášovisko	Vodná plocha
Vrbovka	-	-	-	-	-	-

Zdroj: vlastný prieskum

Obec	Poľovný revír	Rybársky revír	Chránené územie	NATURA 2000-územie európskeho významu	Chránené stromy	Mokrade	Minerálny prameň	Studničky
Vrbovka	-	-	1x	-	-	-	-	-

Zdroj: vlastný prieskum

Hospodárska základňa

Priemyselná výroba

Fyzické osoby obec Vrbovka			Počet zamestnancov
Jaroslav Dánóci	Vrbovka 3	Poskytovanie služieb rýchleho občerstvenia v spojení s predajom na priamu konzumáciu	zamest. - 1 dohod. pp - 4 dohod. np - 1
Bernardína Kováčová ESCO	Vrbovka 87	Obchodná činnosť okrem uved. v príl.č.2-3 zák.č.455/91 Zb.	zamest. - 4 dohod. pp - 3
Právnické osoby obec Vrbovka			Počet zamestnancov
RA.AJ., s.r.o.	Vrbovka	Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému	

Okres Veľký Krtíš patrí v rámci Banskobystrického kraja, ale aj v rámci Slovenskej republiky medzi okresy s nízkou mierou industrializácie. Priemyselná výroba je v zásade lokalizovaná len do sídla okresu, mesta Veľký Krtíš, kde ju reprezentujú podniky strojárskoho, potravinárskeho a textilného priemyslu. V poslednom období sa etablovalo aj niekoľko zahraničných spoločností na území mesta Veľký Krtíš. Okrem toho tu pôsobia menšie výrobné prevádzky na báze živnostenského podnikania a remeselných činností, prípadne miestne filiálne prevádzky ďalších podnikov sídliačich mimo okresu, nepresahujúce lokálny, nanajvýš regionálny význam.

Popri veľkom priemysle sa už v súčasnosti vytvára skupina malých a stredných podnikov a drobných živnostníkov, orientovaných predovšetkým na uspokojovanie potrieb vlastného regiónu a na rozširovanie a spetrovanie ponuky najmä spotrebného a potravinárskeho tovaru na vnútornom trhu. Pre tieto aktivity treba vytvárať výhodné legislatívne, administratívne a ekonomické podmienky, pretože okrem prínosu vyplývajúceho z vlastnej výrobnnej produkcie sú aj dôležitým zdrojom pracovných príležitostí.

Súkromný sektor v obci

	126	spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod)	0
--	-----	--	---

Zdroj: Živnostenský register SR, 2015

Zdroj: Obchodný register SR, 2015

Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Minerálne pramene

Na území obce Vrbovka sa nenachádza žiaden minerálny prameň.

Poľnohospodárstvo a pôda

Obec	Spolu (ha)	Poľnohospodárska pôda (ha)						Lesná pôda v ha	Vodné plochy v ha	Zastavaná plocha v ha	Ostatná plocha v ha
		poľnohospodárska pôda	orná pôda	TTP	záhrady	vinice	Ovocné sady				
Vrbovka	1 059	721	468	196	12	45	-	259	20	35	24

Zdroj: SU SR, 2015

Poľnohospodárska prvovýroba

Poľnohospodárstvo malo v obci veľkú tradíciu. Poľnohospodárske družstvo fungovalo v obci v plnej miere, ale koncom 90. rokov minulého storočia sa rozpadlo. V súčasnej dobe sa poľnohospodárska činnosť v obci vykonáva len cez fyzické osoby. V obci momentálne fungujú aj dvojja samostatne hospodáriaci roľníci. Celková výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci tvorí 721 ha, čo predstavuje 68 % z celkovej výmery obce. Celková výmera obce je 1 059 ha, vrátane poľnohospodárskej pôdy, lesných pozemkov, vodných plôch a zastavaných plôch.

Teplota v januári klesá na -3° až -4 °C, v júli stúpa na 19 °C až 21 °C. Pestovanie niektorých teplomilných plodín obmedzuje vymŕzanie pri inverzných situáciách. Bezmrázové obdobie trvá 160 – 180 dní. Priemerný ročný úhrn zrážok 600-700 mm neposkytuje dostatok vlahy pre intenzívnu rastlinnú výrobu, pretože také i väčšie hodnoty dosahuje potenciálny výpar.

Lesné hospodárstvo

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o lesy je zákon č. 326/2005 o lesoch v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev našej vlasti, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj dreva pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a

pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú aj zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva.

V záujmovom území lesy pokrývajú viac ako štvrtinu jeho rozlohy (24,5 %).

Obec	Celková výmera ZÚJ (ha)	Výmera lesov (ha)	Lesnatosť (%)
Vrbovka	1 060	259,6	24,5

Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 201, 2015

Lesné pozemky obhospodaruje štátny sektor (Lesy SR š.p. B. Bystrica OZ Krupina).

Podľa vegetačných lesných stupňov môžeme zaradiť dané katastrálne územie do 1.lesného vegetačného stupňa (dubový) a 2. lesného vegetačného stupňa (dubovo-bukový).

Podľa kategorizácie lesov môžeme lesy v riešenom území zadeliť nasledovne:

- lesy hospodárske (agát, cér, dub, borovica čierna, jaseň, lipa, jelša, javor)
- lesy ochranné (agát, hrab a cér, jelša lepkavá, osika)
- lesy osobitného určenia (agát, hrab, cér a javor poľný.)

Drevinová skladba porastov je diferencovaná vzhľadom na nadmorskú výšku, expozíciu a ďalšie prírodné podmienky. Najčastejšie sa vyskytujúce dreviny v predmetnom území sú: agát biely, dub cerový, dub letný, hrab obyčajný.

Poľovníctvo

Takmer celé územie veľkokrtíšskeho okresu má vynikajúce podmienky pre život poľovnej zveri. Je to dané množstvom lesných porastov, poľnohospodárskeho charakteru krajiny s možnosťou obživy, ako aj striedaním oboch druhov pôdneho fondu a množstvom remízok pre úkryt a odpočinok zveri. Obec Vrbovka v súčasnosti nemá vlastný poľovný revír, ale aktívni obyvatelia konajú v prospech znovu obnovenia vlastného revíru. Ich revír je teraz majetkom susednej obce Kiarov. Ak sa podarí obnoviť ho, užívateľom bude Poľovné združenie Vrbovka a hlavným správcom by mal byť Tibor Kelemen. Podľa vyhlášky MP SR č. 91/1997 Z.z. o poľovných oblastiach a o akostných triedach poľovných revírov je obec zaradená do nasledujúcich srnčích poľovných oblastí a podoblastí:

- 2. Poľovná podoblasť Beluj
- S XI. Modrokamenská srnčia oblasť
- Daniela poľovná lokalita

Najpočetnejšou poľovnou srstnatou zverou je srnec a diviak. Z pernatej zveri sa vyskytuje bažant jarabý, sojka obyčajná a rôzne druhy spevavcov, zo škodnej je to líška obyčajná a kuna lesná.

Rybárstvo

Z hľadiska hydrologických pomerov sa územie okresu nachádza v povodí rieky **Ipeľ**. Rieka **Ipeľ** je hlavným recipientom a v celom úseku okresu a aj v katastrálnom území obce Vrbovka je hraničným tokom s Maďarskou republikou (v dĺžke cca 60,6 km – okres). V riešenom území nie je aktívne žiadne rybárske združenie. Rybárstvo tu funguje len rekreačne.

Rekreácia a cestovný ruch

Súčasný stav v oblasti cestovného ruchu

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest.

Národný program rozvoja cestovného ruchu SR na základe zhodnotenia ponukovej stránky územia a jeho vybavenosti a posúdenia dlhodobých vývojových tendencií dopytu v cestovnom ruchu navrhuje rozvíjať nasledovné nosné formy cestovného ruchu v rámci SR: **a)** Letná rekreácia, pri vodných plochách založená na kúpaní a vodných športoch, hobby turizmus, cykloturizmus, rôzne alternatívne tzv. soft formy cestovného ruchu, poľovnícky cestovný ruch, rôzne športy. **b)** Mestský a kultúrny cestovný ruch. **c)** Zdravotný cestovný ruch v jeho klasickej liečebnej podobe, ktorý je potrebné zachovať a popritom rozvíjať zdravotný cestovný ruch (relax, fitness, prevencia, skrášľovanie, kondícia), ktorý začína prudko rásť prakticky v celosvetovom rozsahu. **d)** Vidiecky cestovný ruch a agroturistika. **e)** Doplnkové formy cestovného ruchu.

Na základe hore uvedenej klasifikácie nosných foriem cestovného ruchu Slovenska obec Vrbovka má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj vidieckej turistiky vrátane agroturistiky (ktorá je forma vidieckej turistiky poskytovaná podnikateľmi v poľnohospodárskej výrobe a slúži im ako dodatočný alebo ďalší finančný zdroj k udržaniu alebo rozšíreniu hlavného podnikateľského programu) a v tomto území hojne zastúpené vinohradníctvo. Tieto aktivity sú bezprostredne späté s prírodou, krajinou a vidieckym prostredím, prispievajú k celkovému rozvoju obce najmä tým, že umožňujú zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia, a to i pri pomerne nízkej finančnej náročnosti, vytvoria nové pracovné príležitosti a napomáhajú obnove a rozvoju obce.

Cez vidiecky turizmus sa do procesu turizmu a rekreácie zapája vidiecke osídlenie, a to:

- zabezpečením vybavenosti a služieb pre CR priamo v obciach,
- zabezpečením rekreačného pobytu v obciach a osadách, pričom tieto môžu získať aj funkciu rekreačného útvaru,
- poznávaním vidieckeho spôsobu života až aktívnou prácou v rámci tzv. agroturistiky.

Potenciálom pre obec Vrbovka by mohla byť aktívna spolupráca celého mikroregiónu, do ktorého obec patrí spolu s ďalšími obcami (členmi) – Glabušovce, Kiarov, Kováčovce, Olováry, Zombor a Čeláre. Ide o malé obce, ktoré nemajú veľkú sociálnu a hospodársku základňu, preto je potrebná súdržnosť pre dosiahnutie cieľa.

Vybavenosť obce z hľadiska cestovného ruchu

Obec	Stravovacie zariadenie/ počet stoličiek	Ubytovacie zariadenie/ počet postelí	Pohostinstvo
Vrbovka	- (v pláne)	-	1x

Zdroj: vlastný prieskum

Ubytovanie v obci nie je zabezpečené, núdzové kapacity sú v škole, kultúrnom dome, kasárni a v administratívnej budove družstva. Obec má v pláne zriadiť stravovacie zariadenie.

Ludský potenciál

Obyvateľstvo

Vývoj počtu obyvateľov

Obec	1869	1890	1910	1930	1950	1970	1991	2001	2005	2006
Vrbovka	655	569	663	611	607	582	473	439	397	392

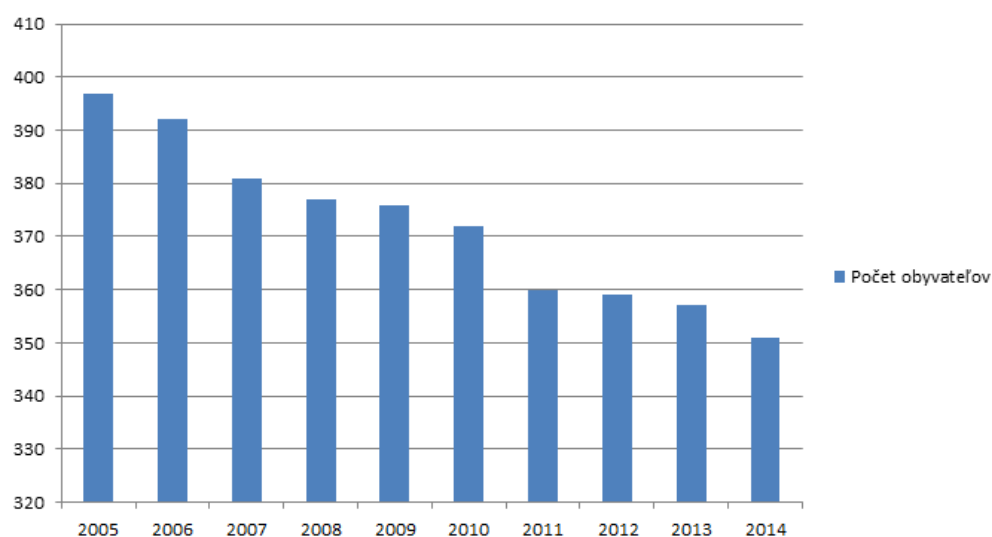
Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2001, 2015

Vývoj počtu obyvateľov

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov	397	392	381	377	376	372	360	359	357	351

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Graf. - Vývoj počtu obyvateľov

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Celkový počet obyvateľov obce v sledovanom období do roku 1869 postupne klesal až po súčasnosť. Kým v roku 1869 mala Vrbovka 665 obyvateľov, dnes je to takmer polovica. Od roku 1869 klesol počet obyvateľov, v roku 1890 má obec 569 obyvateľov, potom dochádza k miernemu nárastu tesne na začiatku 20. storočia, kedy má obec rekordných 663 obyvateľov a potom počet už len klesal až po súčasnosť. V roku 2014 mala obec 351 obyvateľov, čo predstavuje doterajšie minimum. Príčinou je imigrácia mladých rodín za lepšími pracovnými príležitosťami či už do okresného mesta alebo aj za jeho hranice. Vývoj počtu obyvateľov v obci Vrbovka je znázornený v grafe.

Veková štruktúra obyvateľov

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Predproduktívny vek (0-14)	52	52	49	47	42	42	34	30	28	26
Produktívny vek (15-64)	251	250	240	238	247	245	249	250	247	241
Poproduktívny vek (65 a viac)	94	90	92	92	87	85	77	79	82	84

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

V obci dochádza k úbytku obyvateľstva v predproduktívnom veku. Pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a nárast počtu obyvateľov vo veku poproduktívnom výrazne znižuje možnosti vnútornej dynamiky rozvoja a zvyšuje nároky na zabezpečovanie sociálnych programov.

	Priemerný vek	Index starnutia
Vrbovka	47,47	292,86

Index starnutia predstavoval hodnotu 292,86. Priemerný vek občanov obce je 47,47 rokov.

Národnostné zloženie obyvateľov

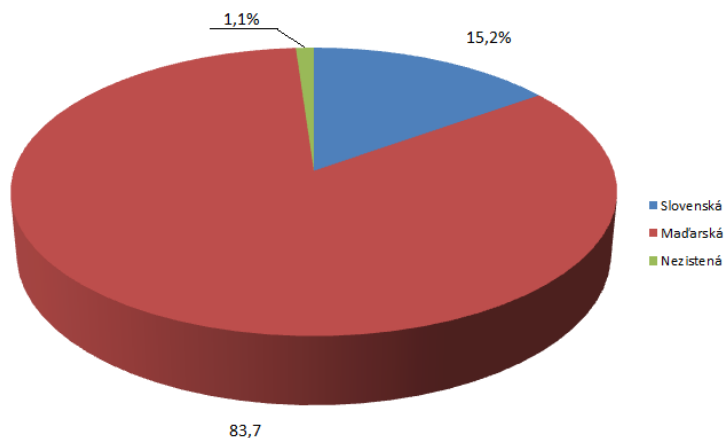
Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
Slovenská	24	31	55
Maďarská	150	154	304
Nezistená	3	1	4
Spolu	177	186	363

Zdroj: SU SR - SOBD 2011, 2015

Väčšina obyvateľov obce je maďarskej národnosti 83,7 %. Zapríčinené je to polohou obce, ktorá leží na hranici s Maďarskou republikou. Okrem maďarskej má zastúpenie aj slovenská národnosť. Percentuálne predstavuje 15,2 %. Medzi iné, ostatné alebo nezistené národnosti sa počítalo 4 obyvateľov čo je 1,1 %.

Graf – národnostné zloženie obyvateľov

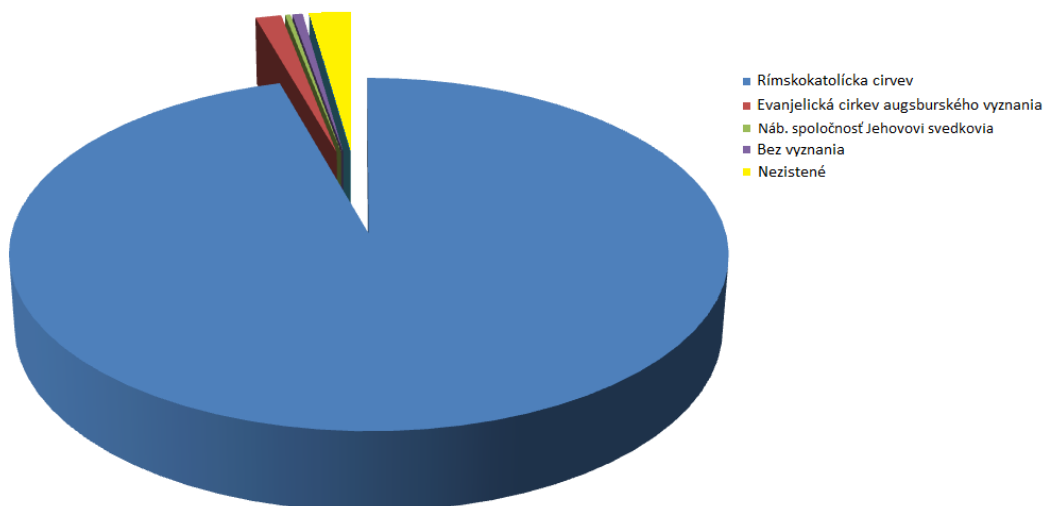
Zdroj: ŠÚ SR - SOBD 2011, 2015

Náboženské vyznanie obyvateľov

Náboženské vyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Vrbovka			
Rímskokatolícka cirkev	167	180	347
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	1	4	5
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	1	0	1
Bez vyznania	2	0	2
Nezistené	6	2	8
Spolu	177	186	363

Zdroj: ŠÚ SR - SOBD 2011, 2015

Graf – náboženské vyznanie obyvateľov

Zdroj: ŠÚ SR - SOBD 2011, 2015

V obci silne prevládajú obyvatelia s rímsko-katolíckym vyznaním.

Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva

Najväčší počet obyvateľov obce má ukončené základné vzdelanie – 34,6 %. Učňovské vzdelanie a stredné vzdelanie bez maturity má v obci 22,8 %. Úplné stredné a vyššie s maturitou má ukončených 22,6 % obyvateľov. Vysokoškolské vzdelanie má v obci 3,2 % obyvateľov.

Kluby, združenia a spolky

Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov.

- Csemadok
- Poľovnícke združenie Vrbovka – chcú naspäť získať revír
- dobrovoľná požiarna hliadka – nie je však aktívna
- futbalový klub – zanikol pred 2 rokmi (možno začne fungovať v budúcnosti znova)
- detský folklórny súbor – začína sa v poslednom čase rozmáhať, vedie ho pani Koišová

pozn.: ženy mali svoj súbor, ale zanikol

Združené spoločenské aktivity

Kultúrno-spoločenské aktivity uskutočňované v obci pre obyvateľov i pre návštevníkov udáva nasledujúci prehľad:

- na počesť povstania v Maďarsku 1848, regionálne oslavy, prichádzajú aj účastníci z Maďarska, okresu Veľký Krtíš, je zabezpečený kultúrny program tak pre obyvateľov obce ako aj pre návštevníkov,
- Dni F. Szentiványiho, kultúrny program, pozvaní sú súčasný politici na debatu s obyvateľmi, (koniec apríla),
- Deň detí, kreslenie na asfalte pred budovou Obecného úradu, vyhodnotenie, ceny, voľný športový program na ihrisku, (máj),
- Juniaľové dni, záver školského roka, (jún),
- Medzinárodné stretnutie mládeže Vrbovka – Örhalom, športové hry, kultúrny program, vedomostné kvízy, ceny, celodenný program, plávanie, vodný futbal, jazda zručnosti na bicykli, spoločný obed, biliard, stolný tenis, volejbal, oheň, (podporu akcie zabezpečujú BBSK a sponzori),
- Oslavy dní obce – športový a kultúrny program, kolotoče, skákací hrad a iné atrakcie, lukostrelci z Maďarska, spevácke súbory, večer zábava pod holým nebom, (každoročne – august),
- začiatok školského roka (september),
- Deň dôchodcov – dostávajú pozornosť, je zabezpečený kultúrny program, zároveň príprava na vianočné sviatky a oslava dňa Svätého Mikuláša, (december),
- v budove základnej školy je stála výstava Kálmána Mixátha, ktorá bola presťahovaná zo Sklabinej.

Športové aktivity

Žiaľ v obci momentálne nemajú zastúpenie žiadne športové aktivity. Je to spôsobené stále sa znižujúcim počtom obyvateľov v obci, absenciou športovo aktívnej mládeže, z ktorej by postupom času mohol vzniknúť súťažiaci tím.

Športové kluby v obci

V obci momentálne nefunguje žiaden klub, pred 2 rokmi zanikol futbalový klub.

Športové podujatia v obci

Športové aktivity sa v obci konajú len výnimočne a to v rámci kultúrno-spoločenských aktivít, ktoré sa konajú priebežne počas roka.

Trh práce

Pracovné príležitosti – zamestnanosť

- Obecný úrad
- Základná a materská škola
- potraviny – COOP Jednota, spotrebné družstvo
- Slovenská pošta, a.s.

Počet živnostníkov podľa Živnostenského registra: 21

Tab. - Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne, rozdelenie podľa odvetvia hospodárstva

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Vrbovka				
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	13	5	18	9
Výroba potravín	1	0	1	0
Výroba textilu	2	0	2	1
Výroba odevov	0	1	1	0
Výroba kože a kožených výrobkov	0	3	3	0
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	7	0	7	5
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	0	1	1	0
Výroba a spracovanie kovov	0	1	1	1
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	2	0	2	1
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	1	1	2	1
Výroba elektrických zariadení	2	0	2	2
Výroba strojov a zariadení i. n.	2	0	2	0
Výroba nábytku	1	1	2	1
Iná výroba	2	2	4	3
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	1	1	2	0
Výstavba budov	5	0	5	2
Inžinierske stavby	0	1	1	1
Špecializované stavebné práce	4	1	5	4
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	0	1	1	1
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	4	2	6	3
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	6	7	13	7
Pozemná doprava a doprava potrubím	8	0	8	8
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	1	1	2	0
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	0	1	1	1
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	1	1	2	0
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	1	0	1	1
Sprostredkovanie práce	5	0	5	4
Bezpečnostné a pátracie služby	2	0	2	1
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	0	1	1	0
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	5	3	8	7
Vzdelávanie	3	5	8	5
Zdravotníctvo	1	4	5	4
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	1	7	8	7
Sociálna práca bez ubytovania	0	1	1	1
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	1	0	1	0
Ostatné osobné služby	1	1	2	1
Nezistené	5	9	14	7
Spolu	88	62	150	89

Priemerný počet evidovaných nezamestnaných

Tab. - Priemerný počet evidovaných nezamestnaných (31.12.2013)

OBEC	CELKOM			INDISPONIBILNÍ			DISPONIBILNÍ			EAO	% miera
	muž	žena	celkom	muž	žena	celkom	muž	žena	celkom		
Vrbovka	17	19	36	2	4	6	15	15	30	150	20,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

V roku 2013 miera evidovanej nezamestnanosti uvádza hodnotu 20,00%. Od tohto roku sa počet evidovaných nezamestnaných v obci len zvyšoval, až kým hodnota nedosiahla doterajšie maximum, čo predstavoval počet evidovaných nezamestnaných 82 a bolo to v roku 2001. Od toho roku počet obyvateľov uchádzajúcich sa o prácu sústavne klesá. V roku 2005 bolo v obci 38 evidovaných nezamestnaných, čo predstavuje 20,65%. Toto percento je v porovnaní s celoslovenskou mierou nezamestnanosti (8,7 %) veľmi vysoké.

Financovanie obce

Podľa zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov, obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov. Vlastné príjmy v rozsahu podľa osobitných predpisov sú a) príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania (nájom), b) výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov, c) podiely na daniach v správe štátu, d) výnosy z pokút uložených za priestupky, e) iné príjmy.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Použitie štátnej dotácie je preskúmateľné štátnym orgánom podľa osobitných predpisov.

Obci, ktorej vlastné príjmy nepostačujú na plnenie úloh samosprávy, možno poskytnúť štátnu dotáciu podľa normatívu určeného vládou. Obec môže svoje úlohy financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, so samosprávnymi krajmi a s inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami.

Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Na plnenie úloh spoločných pre viac obcí alebo z iného dôvodu môžu obce zriadiť spoločný fond; správu fondu vykonáva rada fondu ustanovená obcami, ktoré fond zriadili, a to podľa dohodnutých pravidiel.

Kultúrno-spoločenský život obce

Ludový odev, ľudové remeslá, ľudové tradície a zvyky

Tradičná ľudová kultúra ako ľudové zvyky, spevy, tance a ľudový odev v obci sú zachované len do určitej miery, ľudový odev obyvateľia obce nosili taký, ako sa nosil na druhej strane rieky Ipel' v maďarskej osade Örhalom.

Druh odevu (kroja), aký sa nosil vo Vrbovke, sa nosil len v tejto jedinej dedine na Slovensku, v Maďarsku sa nosil v Örhalome a v Huguagu. Do 50. rokov chodila ešte celá dedina v kroji, až potom sa mladšia generácia začala postupne z krojov „vyzliekať“. Staršie ženy ho ešte aj dnes nosia. Vrbovský ľudový kroj sa zaraďuje medzi najkrajšie tunajšie maďarské kroje.

Ženy nosili blúzky s bohato riasenými rukávmi z doma pripraveného plátna. V zime nosili kabáty, ktoré mali volánikovitú spodnú časť, nazývanú „farkkos“. Šatky na pleciah boli spravidla tmavej farby, najčastejšie čiernej. Na ne vyšívali malé čierne alebo farebné vzory kvetov.

Od 20. rokov sa objavovala čoraz častejšie blúzka, ktorá bola z rovnakej látky ako sukňa (hodváb), vyzdobená čipkou. K tomuto sa zástera nenosila. Košeľu pritisol k telu hrubý, z bavlny vyrobený „driečny pendel“. Potom si na to obliekali 2 hrubšie „cakkované“ sukne, 2 žehlené sukne a ešte tenšie „delínové šaty“ (aj to bola v podstate sukňa), aby sa dosiahol pekný oblý efekt sukne.

Vrbovčanky nosili viac druhov vrchných sukní. Z hodvábu, z plyšovej látky vyhotovené nosili počas väčších sviatkov. K tomu nosili červené bavlnené zástery s bielym podkladom, na nich mali často vyšíte aj svoje meno.

Vrbovské dievčiny chodili s obnaženou hlavou, vlasy im zdobili farebné stužky. Najkrajšiu výzdobu hlavy mali mladuchy, aj to len do vtedy, kým neporodili prvé dieťa, zdobenie u nich predstavovali viazania a účesy s korálkami a kvetmi. Šatky boli sviatočné, malé sviatočné a na všedné dni. Tak ako žena starla, tmavla farba šatky.

Väčšinou chodili bosé, cez sviatky mali na sebe biele pančuchy a na mieru vyhotovené topánky.

U **mužov** bol na prvom mieste plátený odev. Najstaršie plátené košele sa zhotovovali s golierom a so širokými rukávmi, ktoré si podľa potreby sťahovali. Jedinou ozdobou bola predná strana košele (volánikovitá), široké nohavice šili z plátna a potom riasili. Neboli dlhé, siahali nanajvýš po lýtka. Čierne súkenné nohavice prišli do módy približne v 40. rokoch 20. storočia, aj to len v kruhu mladšej generácie. K nohaviciam, či už pláteným alebo súkenným sa nosila čierna zástera „szakácska“. Čiernu súkennú vestu zdobili železné gombíky. Na hlave nosili muži klobúky, na nohách čizmy a v lete chodili bosí.

Varbói férfiviselet
Mužský kroj — Vrbovka

Mužský a ženský
kroj

Hodvábna šatka s dlhými
strapcami, ktorej zvláštny
spôsob zväzovania slúži ako
čepiec

Varbói menyecske cífra rajtos selyemkendőben és aranyos
bomlókötővel füle csavart kidudorodó „bucsekötéssel”, mely
a menyecskekötelet helyettesíti.
Mladé žena z Vrbovky v hodvábnej šatke s dlhými strapcami,
ktorej zvláštny spôsob zväzovania slúži ako čepiec.

Tkaniny z Vrbovky

Szőttés terítők — Varbó
Tkaniny z Vrbovky

Prístup LEADER

Os vychádza z európskej iniciatívy Leader. Akronym LEADER znamená Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka).

Cieľom je zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva. Tento cieľ sa v podmienkach Slovenskej republiky bude naplňať prostredníctvom realizácie integrovaných stratégií rozvoja územia, v rámci ktorých sa budú realizovať projekty jednotlivých žiadateľov. Integrovanú stratégiu rozvoja územia pre určité územie vypracuje miestna akčná skupina (MAS), prostredníctvom ktorej sú do praxe zavádzané princípy prístupu Leader.

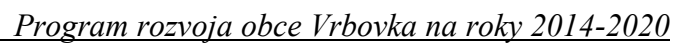
Cieľom prístupu Leader je podporovať obyvateľov vidieckych oblastí, aby na základe vzájomnej spolupráce na báze partnerstva prekonalí nové problémy, ktorým vidiecke oblasti čelia, aby sa zamysleli nad dlhodobým potenciálom svojich oblastí a implementovali spoločne vytvorené integrované, vysoko kvalitné a originálne stratégie trvalo udržateľného rozvoja svojho územia.

Priorita - zlepšovanie manažmentu a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach.

V programovom období 2007 - 2013 bola obec **členom MAS Partnerstva Krtíškeho Poiplia**. V roku 2014 sa členovia MAS Partnerstva Krtíškeho Poiplia rozhodli, že založia 2 nové občianske združenia. Celý proces bol ukončený registráciou **Občianskeho združenia Ipeľská kotlina - Novohrad** dňa 27.03.2015. Od tej doby patrí do občianskeho združenia IKN, ktorý sa uchádza o štatút MAS.

Pri spracovaní novej stratégie CLLD pre OZ IKN boli využívané postupy a metódy interaktívneho plánovania, ktoré sa vyznačujú aktívnym zapojením verejnosti do všetkých etáp prípravy a spracovania, najmä však týchto etáp: SWOT analýza územia, Vízia rozvoja územia, Problémová analýza a stanovenie rozvojových priorít, Strategická časť (strategický cieľ, strategické priority, špecifické ciele, opatrenia, aktivity), Akčný plán, Finančný plán a Implementačný rámec. Etapy spracovania auditu a monitorovacieho a hodnotiaceho rámca boli vo väčšej miere úlohou vonkajších expertov. Stretnutia k tvorbe stratégie CLLD sa konali počas rokov 2014 a 2015. Celkom bolo realizovaných 8 stretnutí priamo v území s celkovým počtom účastníkov 141 osôb.

Územie Občianskeho združenia tvoria 2 mikroregióny (**mikroregión Údolie**

MAPA OBČIANSKEHO ZDRUŽENIA Ipeľská Kotlina - Novohrad

v rámci okresu Veľký Krtíš

M = 1:130 000

4 SWOT ANALÝZA

Z analýzy rozvojového hospodárskeho potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomiky obce je vypracovaná SWOT analýza:

- a). ľudské zdroje, ekonomika, doprava, infraštruktúra a telekomunikácie
- b). životné prostredie, poľnohospodárstvo a cestovný ruch.

Východiskom pre SWOT analýzu sú výsledky realizovaného auditu zdrojov. Jej cieľom je zovšeobecnenie, zhrnutie a usporiadanie týchto výsledkov podľa silných a slabých stránok doterajšieho vývoja a podľa príležitosti a ohrození ďalšieho vývoja.

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<i>Ľudské zdroje</i>	
-Veľký počet nekvalifikovaných pracovných síl, -Vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych profesiách – časté sezónne práce v poľnohospodárstve, -Dvojazyčnosť obyvateľstva v prihraničnom regióne, -Ľudová kultúra, tradície a remesla (využitie pri rozvoji vidieckeho cestovného ruchu), -Aktivita a záujem mladých ľudí o kultúrne a športové aktivity, -Aktívny spoločenský život,	-Vysoká miera nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti, -Veľký úbytok kvalifikovaných síl (stredoškolské vzdelanie, VŠ, vyučenie), - Migrácia mladých ľudí z okresu za prácou, -Malý záujem o prácu dlhodobo nezamestnaných, - Nízka životná úroveň, - Slabá kúpyschopnosť obyvateľstva, -Nedostatok vhodných bytov pre sociálne slabé, vrstvy obyvateľov, starostlivosť o dôchodcov,
<i>Ekonomika</i>	
-Vhodne prírodné, klimatické a kultúrne podmienky pre rozvoj cestovného ruchu -Vhodne podmienky pre vidiecku turistiku -Geografická poloha okresu (cezhraničná spolupráca) -Voľne výrobné priestory	-Slabá ekonomická vyspelosť -Roztrieštení podnikatelia (neorganizovanosť) -Chýbajúci kapitál -Nedostatočne využitie alternatívnych zdrojov energie -Nedostatočne rozvinuté a propagácia

	vidieckeho turizmu
Doprava, infraštruktúra a telekomunikácie	
-Blízkosť lokalít plánovaných Ipeľských mostov	-Nekvalitná a nedobudovaná dopravná a technická infraštruktúra -Miestne komunikácie sú v nevyhovujúcom stave -Nevyhovujúci stav verejnej dopravy -Nevyhovujúci stav telekomunikačných sietí a dostupnosť mobilných sietí
Životné prostredie	
-Krajinársky a prírodné hodnotné územie -Množstvo zachovalých kultúrnych a historických pamiatok -Prírodné, historické a kultúrne podmienky pre rozvoj cestovného ruchu-vidieckeho turizmu -Čisté životné prostredie – ovzdušie -Hraničná rieka Ipeľ -Kiarovsky močiar – možnosti ekoturizmu	-Nedostatok kvalitnej pitnej vody -Znečistene povrchové vody -Absencia kanalizácie a ČOV, vodovodu -Slabá uvedomelosť v separovaní odpadov, -Absencia kompostovania biologických odpadov a komunálneho odpadu -Neesteticky, neupravený vzhľad verejných priestranstiev
Poľnohospodárstvo	
-Podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva - vysoký podiel poľnohospodárskej pôdy, -Podmienky pre pestovanie energetických plodín, -Podmienky pre rozvoj agroturistiky a vidieckeho turizmu, -Poľovníctvo,	-Diverzifikácia poľnohospodárstva, hlavne v zimnom období (sezónny charakter pracovných príležitostí), -Roztrieštenosť pozemkového vlastníctva a nedostatočne rozvinutý trh s pôdou, -Nízka konkurencieschopnosť v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej infraštruktúry,
Cestovný ruch	
-Prírodné danosti vidieckeho prostredia, -Geografická poloha okresu (cezhraničná spolupráca s Maďarskom),	-Slabý destilačný marketing v oblasti cestovného ruchu -Ťažká dostupnosť územia - nekvalitná

-Podmienky pre rozvoj agroturistiky, -Aktivita a záujem mladých ľudí o kultúrne a športové aktivity,	dopravná infraštruktúra -Chýbajúce atraktivity CR v regióne -Nedobudovaná infraštruktúra v oblasti CR -Nevybudované cyklistické trasy, športový areál
Príležitosti	Ohrozenia
-Finančne zdroje EU, SR, VUC, -Nove programovacie obdobie 2015-2020, -Alternatívne pôdohospodárstvo, -Obnova hraničných mostov cez rieku Ipel' (rozvoj cestovného ruchu, podnikania, cezhraničná spolupráca, nákladná doprava, cykloturistika), -Rozvoj kultúrny – spoločenských aktivít, práca s mládežou -Starostlivosť o sociálne slabšie skupiny obyvateľstva -Ochrana životného prostredia povodia rieky Ipel', zavedenie ekologických zásahov, -Obecne budovy, ktoré nie sú využívané -Zachovalé prírodné prostredie, -V spolupráci s blízkymi obcami možnosti celoročnej ponuky atraktivít v cestovnom ruchu,	-Nestabilná a často sa meniacia legislatíva, -Pokračujúce neriešenie disparít zaostávajúcich regiónov -Pokračujúci nepriaznivý demografický vývoj -Pokračujúca slabá kúpyschopnosť obyvateľstva – stagnácia malých podnikateľov v oblasti obchodu a Služieb, -Sťahovanie inštitúcií z okresu, -Vysoký počet neschválených projektov, zdĺhavý hodnotiaci proces, chýbajúca spätná väzba, -Nedobudovanie infraštruktúry, -Nedostatok vhodných priestorov pre voľno-časové aktivity deti a mládeže -Nedostatok financií pre údržbu a starostlivosť o pamiatky -Absencia železničnej siete a prepravy v okrese V. Krtíš.

5 ANALÝZA PROBLÉMOV - KLÚČOVÉ DISPARITY A HLAVNÉ FAKTORY ROZVOJA

Hlavne príčiny regionálnych disparít sú v predovšetkým v realizácii postupných krokov ekonomickej reformy (liberalizácia cien, konverzia a následný rozpad trhov, odbytové ťažkosti), ktoré pôsobia s rôznou intenzitou na ekonomiku regiónov SR. Dopad pôsobenia postupných krokov ekonomickej reformy mal vplyv na štruktúru ekonomiky regiónov.

Disparity a faktory rozvoja ovplyvňujúce úroveň udržateľnej celkovej konvergenzie SR k EU v programovacom období 2015 – 2020:

Kľúčové disparity:

1. nedostatočne využitý existujúci rastový potenciál regiónov,
2. nedostatočná úroveň rastového potenciálu regiónov,
3. sektorové a regionálne rozdiely v konkurencieschopnosti dane nedostatočným využitím existujúceho rastového potenciálu, ako aj jeho nedostatočnou úrovňou,
4. útlm poľnohospodárskej prvovýroby.

Hlavné faktory rozvoja obce:

1. zlepšenie dostupnosti regiónov a dovybavenie územia infraštruktúrou,
2. rozvoj ľudského potenciálu a efektívne využitie pracovných síl,
3. využitie, reštrukturalizácia, rozvoj produkčného potenciálu a zvyšovanie inovačnej kapacity regiónov
4. Zachovanie a ochrana životného prostredia v obci

Územie obce patrí do oblasti Stredného Poipolia. Tato oblasť je trvale poznačená nepriaznivou demografickou štruktúrou, prudkým nárastom agrárnej a lesnej nezamestnanosti, zníženou tvorbou nových pracovných miest, reálnych príjmov, nedostatočne rozvinutými možnosťami prístupu k novým technológiám (internet, chýbajúce informačné a poradenské centra), nedostatočnou dopravnou dostupnosťou, neefektívnou komunikáciou a koordináciou aktivít bez aktívneho zapájania občanov vidieka.

Na základe uvedených nedostatkov je preto potrebné urýchlené vyriešiť a skvalitniť rozvoj vidieckeho priestoru a s využitím jeho dostupného potenciálu (prírodný, kultúrny, ekonomický, sociálny...) vytvoriť jeden prosperujúci, atraktívny, kultúrny, integrovaný, podporovaný funkčnou infraštruktúrou a dostupnou občianskou vybavenosťou, harmonicky celok.

6 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA OBCE

6.1 VÍZIA OBCE

Obec Vrbovka bude hospodársky prosperujúcim a atraktívnym územím s kompletnou technickou a sociálnou infraštruktúrou, kvalitnými podmienkami pre bývanie a širokou škálou možností kultúrneho, spoločenského a športového vyžitia. Bude územím s vybudovanou materiálno – technickou základňou pre potreby vidieckeho cestovného ruchu, ako aj so širokými možnosťami doplnkových aktivít cestovného ruchu.

6.2 IDENTIFIKÁCIA CIEĽOV A POPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Strategický cieľ					
Strategickým cieľom je zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj a zvýšiť konkurencieschopnosť obce prostredníctvom zlepšenia ekonomických a sociálnych podmienok obyvateľstva, zvýšením atraktivity obce a ochranou životného prostredia.					
Strategické priority					
↓	↓	↓	↓	↓	↓
1.BUDOVANIE A REKONŠTRUKCIA TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY	2.ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV	3.SOCIÁLNO-EKONOMICKÝ ROZVOJ	4.OCHRANA A TVORBA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	5. ROZVOJ TURIZMU A CESTOVNÉHO RUCHU	6.PODPORA PROPAGÁCIE A INFORMOVANOSTI OBCE

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov.

Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. V oblasti vybavenia územia technickou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na dobudovanie a rekonštrukciu komplexnej infraštruktúry v oblastiach ako technická, sociálna a infraštruktúra cestovného ruchu a kultúry. Okrem zlepšenia infraštruktúry obce sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti, sociálnych služieb. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie kvality technickej infraštruktúry v oblasti životného prostredia a na ochranu a tvorbu životného prostredia.

7 IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC CIEĽOV A OPATRENÍ

7.1 OPATRENIA A AKTIVITY

STROM PRIORÍT A PLÁNOVANÝCH AKTIVÍT OBCE

PRIORITA Č. 1. - BUDOVANIE A REKONŠTRUKCIA TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

1.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry

- Rekonštrukcia a vybudovanie spevnených plôch, oplotenia v cintoríne
- Rekonštrukcia domu smútku
- Vybudovanie tržnice
- Vybudovanie požiarnej zbrojnice

1.2 Budovanie a rozvoj kultúrno-spoločenskej infraštruktúry

- Zariadenie ľudového domu (skanzen), múzea
- Vybudovanie klubu dôchodcov
- Modernizácia, rekonštrukcia kultúrneho domu
- Vybudovanie amfiteátra

1.3 Budovanie a rozvoj verejnej infraštruktúry

- Technická príprava a vybudovanie kanalizačnej siete
- Technická príprava a vybudovanie ČOV

1.4 Budovanie a modernizácia obecnej infraštruktúry

- Rekonštrukcia autobusovej zastávky
- Vybudovanie multifunkčného ihriska a detského ihriska
- Vybudovanie a rekonštrukcia miestnych chodníkov
- Vybudovanie detského ihriska
- Obnova miestnej komunikácie
- Výstavba odvodňovacích kanálov
- Rekonštrukcia verejného osvetlenia
- Rekonštrukcia miestneho rozhlasu

- Budovanie, modernizácia, rekonštrukcia obecných budov (obecný úrad, kultúrny dom, knižnica, atď.)
- Úprava, vybudovanie bezpečnostného kamerového systému/protipožiarne zariadenie

PRIORITA Č. 2. - ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV

2.1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne a zamestnanosti obce

- Realizácia projektov aktivizácie
- Realizácia projektov zamestnanosti
- Realizácia rekvalifikačných kurzov
- Prevádzkovanie prepravnej služby (nákup auta, vytvorenie pracovných miest)
- Obnova predškolskej výchovy

2.2 Rozvoj kultúrno-spoločenského života obyvateľov

- Rozvoj partnerstiev obcí (EGTC – cezhraničná spolupráca, EA CEA – Program Európa pre občanov)
- Realizácia kultúrno-spoločenských aktivít a športových podujatí
- Vytvorenie oddychových plôch, miestneho parku a pod.
- Vytvorenie a podpora kultúrno-vzdelávacieho sociálneho centra v obci

PRIORITA Č. 3. – 3.SOCIÁLNO-EKONOMICKÝ ROZVOJ

3.1 Podpora a rozvoj sociálnych služieb

- Zavedenie a rozvoj systému sociálnej starostlivosti – opatrovateľská služba
- Realizácia terénnej sociálnej práce
- Podpora programov sociálnej starostlivosti o starých, nevládných občanov
- Nákup vozidla pre spoločnú dopravu osôb

3.2 Podpora a rozvoj podnikania v obci

- Realizácia projektov spolupráce s podnikateľmi (LEADER – MAS)
- Tvorba prostredia pre podnikateľov a investorov
- Podpora a rozvoj programov pre rozvoj podnikania
- Využívanie obnoviteľných zdrojov energie
- Podpora mladých farmárov (MAS)

PRIORITA Č. 4. - OCHRANA A TVORBA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

4.1 Podpora a ochrana životného prostredia

- Odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu
- Protipovodňové opatrenia
- Vybudovanie a vybavenie zberného dvora
- Vybudovanie skládky biologicky rozložiteľného odpadu – kompostovisko

4.2 Rozvoj a budovanie životného prostredia v obci

- Realizácia ďalších programov ochrany životného prostredia
- Výsadba verejnej zelene – zelená infraštruktúra
- Vytvorenie podmienok a programy a programu ekoturizmu

PRIORITA Č.5 - ROZVOJ TURIZMU A CESTOVNÉHO RUCHU

5.1 Budovanie turistickej infraštruktúry

- Výstavba vyhliadkovej veže
- Vytvorenie náučného chodníka a oddychovými zónami, altánkom, preliezky pre deti
- Vybudovanie cyklotrás

5.2 Rozvoj služieb v oblasti turizmu a cestovného ruchu

- Podpora a rozvoj vidieckeho turizmu, agroturistiky (podpora turistických zariadení)
- Skvalitnenie ubytovacích zariadení a služieb

PRIORITA Č.6 - PODPORA PROPAGÁCIE A INFORMOVANOSTI OBCE

6.1 Tvorba propagácie, zvýšenie informovanosti obyvateľov, efektívna informovanosť pre návštevníkov obce

- Modernizácia, skvalitnenie poskytovania informácií na verejných tabuliach
- Vytvorenie informačných tabúl, propagačných materiálov (viacjazyčné) pre obyvateľov a návštevníkov obce
- Tvorba a vydanie monografie obce

7.2 OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

Opis rozvojovej stratégie vychádza zo strategických prístupov predstaviteľov obce k rozvoju obce a udáva náčrt spôsobu realizácie globalneho cieľa. Venuje pozornosť nadväznostiam strategických cieľov na programové dokumenty na úrovni samospravného kraja a na príslušné strategické a programové dokumenty na národnej úrovni a ich súladu s politikami, ktoré sa týkajú rozvoja obce.

Medzi záujmy obce patrí zlepšenie kvality života svojich občanov, budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry, zvyšovať rozmanitosť krajiny, ako aj kultúrneho dedičstva z hľadiska trvalodržateľného rozvoja vidieka, prezentácia obce z hľadiska rozvoja oblasti cestovného ruchu. Obec si stanovila konkrétne aktivity - akčné plány, ktoré predstavujú subor konkrétnych projektov a aktivít smerujúcich k naplneniu nosnej vízie a rozvojových cieľov obce.

Dôležitou súčasťou implementačnej časti je **akčný plán**. Je to krátkodobý plán, ktorý definuje prvé kroky pri plnení PHSR obce s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Ide preto o akýsi doplnok k PHSR, ktorý je vhodný podľa potreby obce každoročne aktualizovať. Jeho plnenie bude zabezpečovať stanovená Komisia pre PHSR s vytvorenou pracovnou skupinou.

Akčný plán musí byť:

- reálny - ma naplánované reálne projekty, ma reálne odhadnuté náklady a potrebné časové rozpätie na realizáciu,
- konkrétny – pripravený na 3-5 rokov a konkretizovaný
- flexibilný – akčný plán nie je nemenný. Musí byť možné ho dopĺňať, vymieňať jednotlivé časti, musí byť transparentný – vyvesený na verejnom mieste, kde k tomu ľudia majú prístup a môžu ho kontrolovať a dopĺňať pod vplyvom rôznych objektívnych a subjektívnych zmien.
- vyjadruje spoločný postup – zúčastnené strany vyjadrujú spoločný postup, zdieľanie zodpovednosti, informácií a finančných prostriedkov veľmi prehľadným spôsobom,
- monitorovateľný a hodnotiteľný – monitorovanie základných ukazovateľov a ich kvalitatívnych a kvantitatívnych znakov je základná podmienka plánu a jeho projektov. Po čase je nutné merať a hodnotiť dopad plánu na dane územie so zameraním na jeho rozvoj,

stagnáciu, prípadne úpadok. Je možné merať aj zmeny oproti stavu, keby plan nefungoval, nebol by realizovaný – aký by bol stav.

Uplná verzia akčných planov obsahuje popis daného projektu/aktivity, odvodnenie jeho prínosu pre obec a pre splnenie jedného alebo viacerých strategických cieľov, určenie garanta projektu, termín realizácie, spôsob financovania a postup realizácie. Akčné plány boli tvorené v pracovnej skupine, ktorá bola zostavená a doplnená ďalšími jednotlivcami so skúsenosťami alebo kompetenciami v daných oblastiach. Realizácia jednotlivých akčných planov bude viesť k zlepšeniu vo vybraných oblastiach, ktoré boli vybrané ako najdôležitejšie pre budúcnosť obce.

Merateľné zdroje – indikátory su uvedené vo finančnom plane a su potrebné pre monitoring. Monitorovanie základných ukazovateľov a ich kvalitatívnych a kvantitatívnych znakov je základná podmienka planu a jeho projektov. Po čase je nutné merať a hodnotiť dopad planu na dané územie so zameraním na jeho rozvoj, stagnáciu, prípadne úpadok. Je možné merať aj zmeny oproti stavu, keby plan nefungoval, nebol by realizovaný – aký by bol stav. Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z fondov.

8 AKČNÝ PLÁN OBCE

PRIORITA opatrenie	Plánovaná aktivita	Zdroj financovanie	Finančná náročnosť (v €)	Časový plán	Merateľné zdroje/indikátory plnenia
PRIORITA č. 1 – BUDOVANIE A REKONŠTRUKCIA TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY					
1.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry	Rekonštrukcia a vybudovanie spevnených plôch, oplotenia v cintoríne	ERDF	50 000,00	2014 -2020	Rekonštrukcia a vybudovanie spevnených plôch pri cintoríne, dobudovanie úprava pre potreby obyvateľov
	Rekonštrukcia domu smútku	SF EÚ	90 000,00	2014 -2020	Rekonštrukcia domu smútku pre potreby obyvateľov, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Vybudovanie tržnice	ŠF EÚ	50 000,00	2014 -2020	Vybudovanie tržnice pre predajno-nákupné potreby obyvateľov, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Vybudovanie požiarnej zbrojnice	ERDF	70 000,00	2014 -2020	Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice pre prípady zásahu pri rôznych udalostiach, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Výstavba nájomných bytov	ŠF EÚ	950 000,00	2014 -2020	Výstavba bytov pre potreby uspokojenia dopytu po bývaní, Počet nových bytových jednotiek, upravené okolie
1.2 Budovanie a rozvoj kultúrno-spoločenskej infraštruktúry	Zdriadenie ľudového domu (skanzen)	ŠF EÚ	30 000,00	2014-2020	Počet návštevníkov, rozvoj cestovného ruchu
	Vybudovanie klubu dôchodcov	X	50 000,00	2014 -2020	Počet dôchodcov, materiálno-

Program rozvoja obce Vrbovka na roky 2014-2020

					technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Modernizácia, rekonštrukcia kultúrneho domu	ERDF	220 000,00	2014-2020	vybudované priestory kultúrneho domu, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Vybudovanie amfiteátra	X	80 000,00	2014-2020	vybudovaný priestor, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
1.3 Budovanie a rozvoj verejnej infraštruktúry	Technická príprava a vybudovanie kanalizačnej siete	X	500 000,00	2014 -2020	km vybudovanej kanalizácie Počet pripojených domácností
	Technická príprava a vybudovanie ČOV	X	500 000,00	2014 -2020	počet pripojených domácností
1.4 Budovanie a modernizácia obecnej infraštruktúry	Rekonštrukcia autobusovej zastávky	ŠF EÚ	50 000,00	2014 -2020	m ² upravenej plochy, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami
	Vybudovanie multifunkčného ihriska	Program LEADER	50 000,00	2014 -2020	početnosť využitia a počet užívateľov
	Vybudovanie a rekonštrukcia miestnych chodníkov	X	100 000,00	2014 -2020	m zrekonštruovaných miestnych chodníkov

Program rozvoja obce Vrbovka na roky 2014-2020

	Obnova miestnej komunikácie	ERDF	150 000,00	2014-2020	m zrekonštruovaných miestnych komunikácií
	Výstavba odvodňovacích kanálov	X	50 000,00	2014 -2020	materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Rekonštrukcia verejného osvetlenia	X	20 000,00	2014 -2020	Modernizácia, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Rekonštrukcia miestneho rozhlasu	X	25 000,00	2014 -2020	Modernizácia, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Budovanie, modernizácia, rekonštrukcia obecných budov (obecný úrad, kultúrny dom, atď.)	X	100 000,00	2014 -2020	Modernizácia, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Vybudovanie bezpečnostného kamerového systému/protipožiarne zariadenie	ERDF	30 000,00	2014-2020	skvalitniť komplexnú ochranu života, zdravia a majetku obyvateľov, návštevníkov obce
	Vybudovanie detského ihriska	X	20 000,00	2014-2020	vybudovanie nového detského ihriska pri základnej škole a materskej škole v obci
PRIORITA č. 2 – ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV					

Program rozvoja obce Vrbovka na roky 2014-2020

2.1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne a zamestnanosti obce	Realizácia projektov aktivizácie	X	X	2014-2020	Realizácia aktivačných programov a prác v súlade s potrebami obyvateľov a podmienkami MPSVaR SR
	Realizácia projektov zamestnanosti	X	X	2014 -2020	Realizácia kurzov, školení a prednášok na podporu vzdelávania
	Realizácia rekvalifikačných kurzov	X	X	2014 -2020	Realizácia kurzov, školení a prednášok
	Prevádzkovanie prepravnej služby (nákup auta, vytvorenie pracovných miest)	X	35 000,00	2014-2020	Zvýšenie zamestnanosti obyvateľov
	Obnova predškolskej výchovy	X	100 000,00	2014-2020	Zlepšenie životnej úrovne obyvateľov, počet detí
2.2 Rozvoj kultúrno-spoločenského života obyvateľov	Rozvoj partnerstiev obcí (EGTC – cezhraničná spolupráca, EA CEA – Program Európa pre občanov)	X	X	2014 -2020	Realizácia rôznych programov rozvoja spolupráce a kultúrno-spoločenskej úrovne obyvateľov (pravidelných aj príležitostných) v súlade s možnosťami, záujmami
	Realizácia kultúrno-spoločenských aktivít a športových podujatí	X	1 000,00	2014 -2020	Realizácia rôznych kultúrno-spoločenských podujatí (pravidelných aj príležitostných) v súlade s možnosťami, potrebami
	Vytvorenie oddychových plôch, miestneho parku a pod.	X	X	2014-2020	Počet vybudovaných zelených zón, upravené okolie,
	Vytvorenie a podpora kultúrno-vzdelávacieho sociálneho centra v obci	X	X	2014-2020	Realizácia rôznych kultúrno-spoločenských programov a pod.

PRIORITA č. 3 – SOCIÁLNO-EKONOMICKÝ ROZVOJ					
3.1 Podpora a rozvoj sociálnych služieb	Zavedenie a rozvoj systému sociálnej starostlivosti – opatrovateľská služba	X	30 – 40 000,00	2014 -2020	Realizácia terénnych služieb starostlivosti pre cieľové skupiny, tvorba pracovných miest
	Realizácia terénnej sociálnej práce	X	30 000,00	2014 -2020	Realizácia terénnych služieb starostlivosti pre cieľové skupiny, tvorba pracovných miest
	Podpora programov sociálnej starostlivosti o starých, nevládných občanov	X	X	2014 -2020	Realizácia ďalších programov sociálnej starostlivosti v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Nákup vozidla pre spoločnú dopravu osôb	X	30 000,00	2014-2020	Zabezpečenie spoločnej dopravy osôb, počet osôb využívajúcich dopravu, počet nakúpených vozidiel
3.2 Podpora a rozvoj podnikania v obci	Realizácia projektov spolupráce s podnikateľmi (LEADER – MAS)	X	X	2014 -2020	Príprava samosprávy na programy podporujúce regionálny rozvoj prostredníctvom MAS
	Tvorba prostredia pre podnikateľov a investorov	X	X	2014 -2020	Príprava samosprávy na programy podporujúce regionálny rozvoj prostredníctvom, účasť podnikateľov a investorov
	Podpora a rozvoj programov pre rozvoj podnikania	X	X	2014 -2020	Príprava samosprávy na programy podporujúce regionálny rozvoj prostredníctvom MAS
	Využívanie obnoviteľných	X	X	2014-2020	Zlepšenie životných podmienok obyvateľstva, tvorba nových

Program rozvoja obce Vrbovka na roky 2014-2020

	zdrojov energie				pracovných miest
	Podpora mladých farmárov	X	X	2014-2020	Príprava samosprávy na programy podporujúce regionálny rozvoj prostredníctvom MAS
PRIORITA č. 4 – OCHRANA A TVORBA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA					
4.1 Podpora a ochrana životného prostredia	Odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu	Environmentálny fond, Obec	50 000,00	2014 -2020	Počet zlikvidovaných skládok
	Protipovodňové opatrenia		50 000,00	2014 -2020	X
	Vybudovanie a vybavenie zberného dvora	Environmentálny fond, Obec	240 000,00		Počet užívateľov t zozbieraného odpadu
	Vybudovanie skládky biologicky rozložiteľného odpadu – kompostovisko	Environmentálny fond, Obec	50 000,00	2014 -2020	Počet užívateľov t zozbieraného odpadu
4.2 Rozvoj a budovanie životného prostredia v obci	Realizácia ďalších programov ochrany životného prostredia	Environmentálny fond, Obec	X	2014 -2020	X
	Výsadba verejnej zelene – zelená infraštruktúra	Environmentálny fond, MPRV SR	20 000,00	2014 -2020	m ² – výsadba zelene
	Vytvorenie podmienok a programy a programu ekoturizmu	Environmentálny fond, EPRFV	X	2014 -2020	Úroveň podpory
PRIORITA č. 5 – ROZVOJ TURIZMU A CESTOVNÉHO RUCHU					
5.1 Budovanie turistickej infraštruktúry	Výstavba vyhliadkovej veže	MAS, EPRFV	50 000,00	2014 -2020	Počet návštevníkov,
	Vytvorenie náučného chodníka	X	50 000,00	2014 -2020	počet vybudovaných a udržiavaných

	a oddychovými zónami, altánkom, preliezky pre deti				chodníkov a informačných tabúl, aktualizácia oznamov
	Vybudovanie cyklotrás	X	X	2014 -2020	Počet návštevníkov, Počet vybudovaných a udržiavaných cyklistických chodníkov a informačných tabúl, aktualizácia oznamov
5.2 Rozvoj služieb v oblasti turizmu a cestovného ruchu	Podpora a rozvoj vidieckeho turizmu, agroturistiky (podpora turistických zariadení)	MAS, EPRFV	50 000,00	2014 -2020	Počet návštevníkov, počet vybudovanej a udržiavanej turistickej infraštruktúry
	Skvalitnenie ubytovacích zariadení a služieb	MAS, EPRFV	X	2014 -2020	Počet návštevníkov, počet vybudovanej a udržiavanej turistickej infraštruktúry
PRIORITA č. 6 – PODPORA PROPAGÁCIE A INFORMOVANOSTI OBCE					
6.1 Tvorba propagácie, zvýšenie informovanosti obyvateľov, efektívna informovanosť pre návštevníkov obce	Modernizácia, skvalitnenie poskytovania informácií na verejných tabuliach	MAS, EPRFV, iné fondy	10 000,00	2014 -2020	Počet vybudovaných a udržiavaných verejných informačných tabúl, aktualizácia oznamov, výziev
	Vytvorenie informačných tabúl, propagačných materiálov (viacjazyčné) pre obyvateľov a návštevníkov obce	MAS, EPRFV, iné fondy	20 000,00	2014 -2020	Počet vytvorených propagačných materiálov (tlačených, elektronických)
	Tvorba a vydanie monografie obce	iné fondy	7 000,00	2014 -2020	Kvalita, obsah monografie obce, propagácia obce

9 ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

Po schválení PRO nastáva vlastná realizácia PRO, jeho opatrení a úloh. Uskutočnenie aktivít uvedených v akčnom pláne predpokladá určité finančne a inštitucionálne a organizačne zabezpečenie.

PRO je potrebné podrobiť každoročnému posúdeniu na verejnej schôdze zastupiteľstva obce a tak aktualizovať plán aktivít na nasledujúci rok. PRO je živý dokument, ktorý je potrebné aktualizovať a upravovať podľa akútnych potrieb či možnosti financovania.

Strategické plánovanie podpory rozvoja obce je charakteristické najmä:

- orientáciou podpory na dosiahnuté efekty,
- hierarchickým usporiadaním cieľov,
- riadením na základe procesov,
- permanentným monitorovaním a vyhodnocovaním efektov,
- permanentným učením sa a inováciou,
- rozvíjaním partnerstiev,
- zodpovednosťou voči verejnosti

Na základe poznatkov o efektívnosti a účinnosti vynaložených nákladov sa budú iniciovať inovačne zlepšenia v rámci stanovovania cieľov v obci. Informácie o účinnosti a efektívnosti vynakladaných prostriedkov sú nenahradiateľným zdrojom permanentného rozširovania poznatkov v oblasti podpory rozvoja obce.

Finančne vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PRO uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečne rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančne a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektmi.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PRO sú:

- vlastne zdroje – rozpočet obce,
- dotácie VUC
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérii,

- financie z Národných projektov (MPSVR, UPSVaR),
- štrukturálne fondy,
- nadácie, neinvestične fondy,
- prostriedky Iniciatívy spoločenstva
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach. V prípade spoločných zámerov na úrovni mikroregiónu – zdroje mikoregiónu.

Zabezpečenie realizácie a naplnenia PRO bude dosiahnuté koordinovaným a širokospektrálnym pôsobením všetkých zainteresovaných cieľových skupín v obci v kombinácii s využitím schopnosti a skúsenosti všetkých zodpovedných osôb.

Realizácia väčšiny aktivít je v pôsobnosti obce. Nakoľko sú tieto aktivity rozsiahle a náročné, je potrebné určiť konkrétne osoby či komisie v organoch obce, ktoré budú za tieto aktivity riadiť a koordinovať.

V PRO neurčujeme konkrétne mená či posty, nakoľko takéto rozhodnutia je potrebné robiť operatívne. Je však možné rámcovo určiť kompetencie jednotlivých organov obce. Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce. Zastupiteľstvo obce je najvyšší organ na čele so starostom, má politickú a riadiacu zodpovednosť za plnenie celého programu rozvoja obce.

Obecne zastupiteľstvo prijíma rozhodnutia o postupe realizácie programu, ustanovuje riadiacu skupinu alebo osobu, ktorá bude poverená riadením procesu, schvaľuje návrhy a projekty rozvoja, dojednáva partnerské vzťahy, hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu a zabezpečuje jeho realizáciu a rozhoduje o zmenách. Zastupiteľstvo spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu obce. Realizácia programu je vykonávaná na základe projektov. Na realizácii programu sa budú podieľať odborníci a partneri, nakoľko účinnosť plnenia programu je možné zvýšiť len na základe partnerstiev.

Okrem podnikateľskej sféry sú vhodnými partnermi, subjekty so skúsenosťami vo sfére čerpania finančných prostriedkov z fondov EU.

Implementácia PRO je najvhodnejšia prostredníctvom implementačných projektov, ktoré môže obec realizovať sama alebo v spolupráci s externými poradenskými organizáciami. Úlohou implementačného projektu je zaviesť dane opatrenie do praxe a ďalej vykonať potrebné opatrenia, aby sa pokračovalo v práci navrhnutým smerom, alebo priamo zrealizovať opatrenie do jeho úspešného naplnenia cieľov a dosiahnutia programovaného výsledku a stavu.

Organizačne opatrenia špecifikujú nástroje, ktorými bude zabezpečené napĺňanie vytýčených strategických cieľov a zámerov v PHSR a nástroje akým sa strategicky dokument dopĺňa a aktualizuje. Je potrebné zabezpečiť inštitucionálne zabezpečenie implementácie konkretizovaných zámerov v jednotlivých oblastiach rozvoja obce. Inštitucionálne hľadisko poskytne informáciu o tom, kto bude realizovať naplnenie vytýčených cieľov a kto ponesie zodpovednosť za ich dosiahnutie a splnenie. Zodpovednosť je konkretizovaná v rámci každého jedného plánovaného projektu v obci.

10 MONITORING A HODNOTENIE

Monitorovanie plnenia PRO bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich vyber alebo spôsob realizácie. Stabilizovať zásady procesu monitorovania umožni priebežná i etapovitá kontrola realizácie programu.

Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačne a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovne činnosti:

- každoročne hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PHSR,
- každoročne spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PHSR.

Uvedené činnosti uskutočnene v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh. Znamená sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu.

Po implementácii bude pracovná skupina plniť aj funkciu monitorovania a hodnotenia. Konkrétne pôjde o sledovanie vývoja, smerovania a zmien vonkajších podmienok v obci, požiadaviek obyvateľov, ako aj požiadavky ďalších cieľových skupín (návštevníkov, investorov a podnikateľov). V procese monitorovania sa zhromažďujú údaje o realizovaných projektoch. Na základy výstupov monitorovania a hodnotenia je potrebné následne uskutočniť aktualizáciu strategických cieľov.

Cieľom monitorovania pracovnými skupinami bude zabezpečiť konzistentne a pravidelne informácie o realizovaných a ukončených projektoch. Vhodným spôsobom na realizáciu

monitoringu sú kvantitatívne ukazovatele úspešnosti, ktoré dávajú jednoznačnú odpoveď na stupeň alebo mieru naplnenia projektu v danom časovom období. Spôsob práce pracovnej skupiny uskutočňujúcej monitorovanie a hodnotenie vyplynie zo samotného charakteru projektu.

Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach pracovnej skupiny. Proces hodnotenia využíva ako svoje vstupy všetky dáta získavané v procese monitorovania. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia, sú hodnotiace a monitorovacie správy. Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom projektov.

Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom.

Hodnotenie znamená kritické a objektívne overovanie. Plní funkciu spätnej väzby.

Hodnotenie sa opiera o monitorovú.

ZÁVER

PHSR je spracovaný na základe viacerých dokumentov a v súlade s príslušnými zákonnými predpismi. Prvá časť (analytická časť) PRO je zameraná na komplexnú fyzickogeografickú a komplexnú humánnogeografickú analýzu, ktorá analyzuje súčasný stav v obci. SWOT analýza popisuje silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia.

Druhá časť – strategická časť predstaví nám rozvojovú stratégiu a víziu obce. Programová časť obsahuje priority, opatrenia a konkrétne plánované aktivity do budúcnosti. Finančná a realizačná časť nám

PRO je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, ktorý nevytvára priame nástroje podpory v regiónoch (VUC), je dokument PHSR účelovo a explicitne zameraný na ciele a priority rozvoja kraja podľa Národného Strategického plánu rozvoja vidieka SR so zameraním na roky 2014 - 2020. Sleduje sa tým najmä možnosť využívania nástrojov pomoci EÚ, to znamená využitie štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Vykonateľnosť PRO bude závislá od mnohých faktorov, predovšetkým od schopnosti zainteresovaných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné.

Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v PRO bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu prípravy projektov a ich presadzovania na národnej úrovni. Program je potrebné hodnotiť ako dokument otvorený, ktorý môžu orgány obce priebežne dopĺňať a o nové aktivity, respektíve vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce. Nástrojom pre naplnenie úloh vyplývajúcich z Národného plánu regionálneho rozvoja SR je PRO ako základný programovací dokument pre uskutočňovanie regionálnej politiky ako aj základný rámec pre budúce projekty, v oblasti znižovania regionálnych disparít. Program zároveň odráža aj nový spôsob spolupráce s EÚ založenej na princípoch partnerstva, otvorenosti, subsidiarity a hospodárskej a sociálnej súdržnosti na úseku regionálneho rozvoja. Hlavnou myšlienkou tohto dokumentu je zlepšovať

kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť spoločnosti, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- Elek Fenyés: Magyarország Geographiai Szótára (Pest, 1851)
<http://e-obce.sk>
<http://www.obce.info>
<http://www.statistics.sk>
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2014 - 2020
Národný strategický referenčný rámec SR 2007 – 2013
Partnerská dohoda SR na roky 2014 –2020 – návrh
Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011. Štatistický úrad SR, 2012.
Štatistický úrad SR – data cube, 2015
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku , 2. Časť
www.podnemapy.sk
Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja
<http://www.mesta-obce.sk/banskobystricky-kraj/okres-velky-krtis/>, 2015
<http://kiarov.rips.sk/>, 2015
<http://datacube.statistics.sk/SODB/>, 2015
<http://app.statistics.sk/mosmis/sk/run.html>, 2015
http://sk.wikipedia.org/wiki/Ipe%C4%B5sk%C3%A1_kotlina, 2015
<http://demogeografia.webinfo.sk/zobraz.php?akce=obec&id=516091>, 2015
<http://referaty.atlas.sk/prirodne-vedy/geografia/16210/?print=1>, 2015
<http://www.najkrajisikraj.sk/priroda-ostatne/ipelska-kotlina/>, 2015
<http://www.mpsr.sk/index.php?navID=47&sID=43&navID2=286>, 2015
Zákon NR SR č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov,
Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov,
Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie v znení neskorších predpisov,
Zákon č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
Zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, platí do 31.12.2015
Zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov,
Zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov,
Zákon č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami v znení neskorších predpisov
Zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov,
Zákon č. 17/2004 Z.z. o poplatkoch za uloženie odpadov v znení neskorších predpisov,
Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 365/2015 Z.z, ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov,

Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 366/2015 Z.z. **o evidencnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti**

Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 367/2015 Z.z. ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu palív a vedenie prevádzkovej evidencie o palivách

Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 368/2015 Z.z. o vydaní výnosu o jednotných metódach analytickej kontroly odpadov

Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 370/2015 Z.z. o sadzbách pre výpočet príspevkov do Recyklačného fondu, o zozname výrobkov, materiálov a zariadení, za ktoré sa platí príspevok do Recyklačného fondu, a o podrobnostiach o obsahu žiadosti o poskytnutie prostriedkov z Recyklačného fondu

Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 371/2015 Z.z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch

Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 372/2015 Z.z. o skládkovaní odpadov a dočasnom uskladnení kovovej ortuťi

Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 373/2015 Z.z. **o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov**

Zákon č. 587/2004 Z.z. o Environmentálnom fonde, platí do 31.12.2015

ENTIRE – 02/2013, Ako na nové programové obdobie?, magazín

Kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava

Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2007): Národný strategický referenčný rámec, Bratislava

Štatistický úrad SR (2003): Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

VUC BBSK (2004): Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, Banská Bystrica,

VUC BBSK (2006): Územný plán Veľkého územného celku Banskobystrický kraj, Banská Bystrica, Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava

Štatistický úrad SR (2002): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava

Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I., VEDA, Bratislava

Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II., VEDA, Bratislava

Slovenská akadémia vied (1978): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III., VEDA, Bratislava

Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody A-J (1967): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava

Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody R-Ž (1969): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava

Peter Sule, Peter Sule ml. (2005): Encyklopédia miest a obcí Slovenska, PS-LINE, s.r.o. Lučenec

Anton Hupka (2005): Literárno-vlastivedné rozhl'ady po Veľkokrtíšskom regióne, Spoločnosť A.H. Škultétyho Veľký Krtíš

Jaroslava Michalová, Pavel Michal (1980): Geografia okresu Veľký Krtíš, Osveta Martin

ARCH-EKO Banská Bystrica (1992): ÚPD VÚC okres Veľký Krtíš

(2005): Ipolyvarbó Egy szép fekvésű határfalu, Vydavateľstvo KT, s.r.o. Komárno

Zólyomi József (1998): Örhalom története, HÍR-ÁSZ KFT Nyomdaüzem Balassagyarmat

Archív obce

Archív spracovateľa

Dostupné web stránky

PRÍLOHY

Uznesenie – schválenie PRO obce VRBOVKA